

VESTNIK

NOTICIERO

7-8-9

1976

XXVII

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga kon-orcij. Predsednik Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158. Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans. Ovitek: arh. Jure Vombergar

Tiska: Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina
Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.333.625 (22. 6. 1976)

SLOVENSKI PROTİKOMUNISTIČNI BORCI

vabijo vse Slovence na skupno počastitev spomina na

generala Leona Rupnika

ob 30-letnici njegove nasilne smrti

v nedeljo, 5. septembra 1976

s sv. mašo zadušnico ob 10.30 in počastitvijo pred spomenikom junakov v Slovenski hiši.

To spominsko proslavo pripravljata po dogovoru vsako leto izmenoma Tabor in Vestnik. Letošnjo bo pripravil Tabor.

NOVA NAROČNINA ZA LETO 1976

Za Argentino: 200,00 pesov (ki velja začasno);

za ZDA, Kanado in Evropo: 6 dolarjev;

za Južno Ameriko: 5 dolarjev.

Za letalsko dostavljanje doplačati 4 dolarje.

Naročnino poravnajte pri poverjenikih, v Argentini tudi v Dušnopastirski pisarni.

80 722/1976

VESTNIK-NOTICIERO

XXVII

— 7-8-9 —

30. 7. 1976

A LA OPINION PUBLICA

La Junta por los ideales de Mayo (Presidente: Alejandro Dussaut; secretario: Horacio Varela) dirigió a la opinión pública argentina las siguientes preguntas:

¿Son compatibles los principios de la historia, la cultura, la civilización y la política actual argentina con los de la mayoría de los no Alineados, cuyo patrocinio se atribuye a sí mismo el Mariscal Tito?

¿No fue la colaboración estrecha económico-comercial de Tito con la hermana República de Chile la que contribuyó a la instalación allí, subrepticamente, de un régimen comunista-totalitario que hizo necesaria la intervención militar? ¿No fue el equipo de "expertos y consejeros" de Tito, encabezados por Branko Horvat, el precursor del régimen peligrosamente izquierdizante en Perú? ¿No fueron los mismos "expertos" de Tito los que infiltraron en nuestro país la fracasada autogestión comunista de Tito, amenazando con la paralización casi total de nuestra economía y la comunización de nuestra sociedad? ¿No fue ésta la principal causa de la inevitable intervención de las FF.AA.? ¿Pertenece realmente la R. Argentina al Tercer mundo?

Los derechos humanos y nacionales en Yugoslavia no existen. La opresión de la clase obrera ha obligado a un millón de obreros a buscar trabajo en los países de Europa Occidental, mientras otros 500.000 están sin trabajo en el país líder de los "no alineados" (léase servidores conscientes del comunismo internacional, bajo uno de sus tantos disfraces).

Los sindicatos, en esencia los defensores naturales de los intereses de sus afiliados, no son más que uno de los tantos tentáculos del partido comunista gobernante para mantenerse en el poder.

¿Por qué hay en Yugoslavia más de 8.000 personas en prisión por desear la independencia de su patria?

¿Fueron necesarios los asesinatos de cientos de miles de personas para que Tito pudiera establecer su dictadura marxista en un país al que ahora llama no alineado?

¿Pueden no ser execrados, acaso las matanzas de inocentes en Munich durante las últimas olimpiadas, las bombas plantadas por doquier, los secuestros de aviones y asesinatos de rehenes cometidos por "no alineados" de los cuales Tito es socio y pretende ser líder?

La República Argentina no tiene nada que ver con este mundo "no alineado" que encabeza el comunismo yugoslavo. Sus delegados, lobos disfrazados de ovejas, deben tomar el camino de regreso. Su régimen injusto, opresor, totalitario, hegemónico, que niega los básicos sentimientos humanitarios, destruye al individuo, a la familia, ataca a los credos, pisotea las nacionalidades, ¿que ejemplo de bien puede dar a los demás?

La paz que nos promete el comunismo, el de Moscú, o el "no alineado" de Tito, es la paz que degrada la dignidad humana.

Las ideas y métodos comunistas, o de su quinta columna los "no alineados", son totalmente opuestas a nuestro ser nacional.

La Argentina nunca ha sido, no es y no será jamás parte de este plan del comunismo internacional para esclavizar a la humanidad.

Vladimir Kos D. J.

Rdeče obrobljeni sonet

Prav tiho včasih ognji dogorijo
in sence vstanejo okrog tujine
in sence šepetajo v noč praznine
spet tisto staro, zlobno melodijo:

da ost poraza vsako borbo sodi,
in ne pogum, ne strast za sen svobode,
ne skrb za mater blažene porode —
poraz je zmeraj končni „ne!“ usodin...

Prav tiho našo pesem ponovimo:
„Kako je zmagal božji Sin poražen
in v večno smer obrnil zgodovino.“

Tako se, bratje, sestre, vsi borimo.
Nekje v temí nas Divji Duh sovraži,
in v tem nas, trudne borce, čast tolaži.

OŽIVLJAJOČI DUH

(Govor pisatelja Karla Mauserja na spominski proslavi v Buenos Airesu)

Dragi sorojaki!

Ni prvič, da se ob slovenskem Spominskem dnevu ustavljam ob čudovitem videnju, ki je zapisano v starozavezni knjigi preroka Ezekijela.

Takole stoje zapisane besede: Gospod me je peljal ven ter me postavil sredi doline, ki je bila polna mrtvaških kosti. Vodil me je krog in krog mimo njih. In glej, bilo jih je silno veliko po dolini; bile so zelo suhe. Vprašal me je: „Sin človekov, ali bodo te kosti oživele?“ Odgovoril sem: „Vsemogočni Gospod, ti veš.“

Tedaj mi je rekel: „Prerokuj nad temi kostmi in jim reci: Suhe kosti, čujte Gospodovo besedo! Tako govori vsemogočni Gospod tem kostem: Glejte, pošljem duha, da oživite! S kitami vas obdam in storim, da zraste na vas meso; prevlečem vas s kožo ter dam v vas duha in oživite. Tedaj spoznate, da sem jaz Gospod.“

Prerokoval sem, kakor mi je bilo ukazano. Ko sem prerokoval, je nastalo šumenje; glej, nastalo je šelestenje, in kosti so se približale druga k drugi. Gledal sem, glej, kite so prišle, meso je zraslo in koža se je razpela čeznje po vrhu; a duha ni bilo v njih. Tedaj mi je rekel: „Prerokuj duhu, prerokuj, sin človekov, in reci duhu: Tako govori vsemogočni Gospod: Od štirih vetrov pridi, duh, dihni v te pobite, da ožive.“ Ko sem prerokoval, kakor mi je bilo ukazano, je prišel duh vanje; oživele so in se postavile na svoje noge: silno velika vojska.

Čudovito in mogočno je to videnje starozaveznega preroka, in ko danes, zbrani k počastitvi vseh mrtvih vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in vseh ostalih protikomunističnih borcev gledamo v preteklost, *mar ni to videnje kakor slovensko videnje?*

Imamo dolino polno mrtvaških kosti — Teharsko polje, imamo jame suhih kosti po kočevskem Rogu, imamo jame po skritih, samotnih krajih, kjer sta doma samo robida in praprot.

In imamo jih raztresene po tujini, po krajih, kjer so nekoč slovensko moč požirala prisilna taborišča — po Italiji in Avstriji ter Nemčiji. Za taborišči je le še malo sledov, ostale so doline in dolinice mrtvaških kosti, kar jih niso sežgali po krematorijih.

Tudi na letošnji Spominski dan se vprašujemo kakor smo se že tolikokrat vprašali:

Ali bodo te kosti oživele?

Bodo, če dahnemo vanje duha. Bodo, če od vseh štirih vetrov, kamor smo razsejani, v edinosti duha dihujemo vanje. Oživele bodo, če sile našega duha ni načelo malodušje, če moč našega duha ni oslabela v dvomih, če ni opešala v hlastanju za materialnimi dobrinami.

Oživele bodo, če je naš duh še zlit z ritmom tistega duha, ki je vodil in dvigal tiste, ki se jih danes spominjamo.

Ni dovolj, dragi prijatelji, da dahnemo vanje samo spomin. V nas vseh, ki gledamo preko doline mrtvaških kosti, *mora ostati tisti duh, ki je v nas žarel v letih odpora proti rdeči tiraniji, tisti duh, v katerem nihče ni iskal srednje poti, tisti duh, ki je rojeval junake in mučenike.*

Dokler v nas vseh ne bo tega *oživljajočega duha*, dotlej bomo naše mrtve kropili samo s spominom. Lepo je, toda ni dovolj. Predvsem to ni dovolj za rod, ki je zrasel iz nas. Od spominov namreč ne moremo več živeti niti mi, kako naj žive naši otroci, ki naših spominov ne morejo podoživeti? Mi moramo oživeti pravega duha, močnega, edinega, tako silnega, da se bodo naši otroci, naša mladina ob njem ustavili, da bodo vsi v svojih srcih spoznali in priznali: glej, res so jih ljubili. Niso le besede, ki nam jih govore in pišejo.

V tem, dragi sorojaki, je naša bodočnost, s tem bomo vsi kot Ezekijeli, s tem bomo postavljali in gradili iz mrtvaških kosti vojsko, silno vojsko, ki bo stopala z našo emigracijo, ki bo trkala ob zidovje vseh tistih, ki so se pred preteklostjo zaprli, ki bo bila na srca tistih, ki jim preteklost le še malo pomeni.

Dragi prijatelj, večnost je resničnost, ki jo z besedo med nami tako malokdaj imenujemo razen v cerkvi. In vendar je prav večnost tista najboljša mera, ki jo moremo porabljati pri svoji časovni modrosti. Koliko manj domišljavosti bi bilo med nami, koliko manj nepretehtanih besedi, ki jih govorimo in tiskamo, koliko manj ihthe bi bilo in v ihthe storjenih dejanj. Večnost je velika učiteljica čakanja in tehtanja, ali je to in ono vredno reči in zapisati. Koliko je izrečenega in zapisanega le za enodnevno življenje! In škoda teh enodnevnih modrosti se včasih vleče skozi dolga leta.

Kako bedno mora biti videti v večnosti slabo izrabljen čas, ki nam je bil podarjen za dobro izrabo. Marsikdaj mislim na to. Dušimo čas z breznačrtnostjo, z malomarnostjo, z velikimi sklepi, ki nimajo pravega temelja in jih zato nikdar ne moremo uresničiti. Kakor da nam je bil čas podarjen samo zato, da ga gledamo, kako se izteka.

Nekoč bomo vsi iz večnosti gledali v čas, ne vem, zakaj iz časa ne moremo gledati v večnost. Koliko stvari bi bilo drugačnih! Večkrat prebiram starozaveznega Pridigarja in izreke modrega Siraha. Čudovita poezija je v obeh in čudovita modrost, ki je tako sodobna, da grabi do globine srca.

Tale izrek je ohranjen iz ust modrega Siraha:

Če dihneš v iskro, se razplamti, če pljuneš vanjo, ugasne, oboje pride iz tvojih ust.

V nas je, iskro razplamteti, v nas je, iskro ugasniti.

Imamo veliko iskro v svoji narodni preteklosti, pogum, trpljenje in muke tisočerih, ki so stali in padli v obrambo svobode in krščanstva. Če bomo dihali vanjo, jo bomo razplameneli v veliko mogočno baklo, ki bo svečila nam in rodu za nami.

Če jo bomo ugašali z brezbriznostjo, s plašnostjo, s kompromisarstvom, z umikanjem, kako naj potem stojimo pred mladim rodом, ki naj bi mogočno baklo prevzel iz naših rok in jo izročil spet rodu, ki bo zrasel iz njega?

Dragi prijatelji, bodimo preroki ob bridki dolini tega časa. Čeprav majhni, *dihajmo v ta čas vrednote duha — mirnost, zaupanje, spoštovanje, trdnost in načelnost*. Te duhovne vrednote, če jih bomo dihali v naš čas res z duhom, ne samo z besedo, bodo oživele suhe kosti v slovenski dolini, vstala bo vojska — silno velika vojska — vsak izmed nas v emigraciji bo stopal z roko v roki z nekom, ki je upal in veroval v slovensko bodočnost, v svobodo in mir.

Dragi sorojaki — prav to potrebujemo v naših dneh. *Hoditi z njimi, ki so znali umreti za tisto, kar življenju daje najvišjo ceno. Držimo se za roke s silno vojsko, ki jo oživljamo z neupagljivim duhom, držimo se za roke z vsemi v slovenski skupnosti in skupaj, z dvignjenimi glavami, neomahljivi v zvestobi korakajmo v tisto zmagoslavje, ki ga rodi duh, ki je trdno na večnost pripet.*

Spet vrtnice cveto

(belo rožnato, rdeče — našim mučencem, zavrženim, izkušanim v spomin)

„Vrtnice cvetó!“ je šepnil majski veterc.
In res so k zidu v senci streh slonele,
zlato-bele, rožnate, temno rdeče,
smehljaje se z vrtincev žejnega srcá.

„Koga čakajo?“ sem vprašal vonj nad zidom.
Ker zlati mesec šel je davi mimo,
sonce ogenj v grad megla je neslo tiho,
in dež poganja se z zastopniki morjá.

„Vrtnice!“ sem vzkliknil, zroč na skrite trne.
Oči so ljubke v samcat klic uprle
in v njih sem bral, kako nekoč so vse umrle
z Marijo, tik ob križu Božjega Srcá.

Vladimir Kos D. J.
(s pristrčnim pozdravom za
g. urednika)

General Leon Rupnik

OB 30—LETNICI NJEGOVE NASILNE SMRTI

Dne 4. septembra 1946, so komunisti v Ljubljani ustrelili generala Leona Rupnika. Ustanovitelj in poveljnik domobranske vojske je končal tako, kot je končala skoraj vsa njegova vojska — z nasilno smrtjo. In sedaj počivajo njegovi zemski ostanki v neznanem grobu na slovenski zemlji prav tako, kot počivajo v neznanih grobovih tudi njegovi vojaki.

Ob tej tragični 30—letnici moremo ugotoviti, da stoji lik generala Rupnika pred nami v vedno lepši in svetlejši luči. Sedaj tudi bolj kot kdaj prej razumemo, zakaj je v tistih težkih in nevarnih časih vzel na svoja ramena težki križ ljubljanskega županstva, vodstva Ljubljanske pokrajine in poveljstva nad Slovenskim Domobranstvom.

Da, sedaj vemo, da je to storil iz čuta odgovornosti in zvestobe. Ko ga je škof Rožman prosil, da prevzame mesto predsednika Ljubljanske pokrajine, je prevzel to silno breme nase v prepričanju, da je to njegova sveta dolžnost, in da bi bil — če tega ne bi storil — podoben vojaku, ki zbeži z bojnega polja. Vedel je, da pričakuje slovensko ljudstvo pomoč in rešitev od njega, zato je to mesto sprejel in je s tem zavestno sprejel nase tudi vse posledice, ki bi bile s to njegovo odločitvijo v zvezi.

Mnogo se je govorilo in pisalo o tem, zakaj se general Rupnik tedaj, ko mu je bila ta možnost v Fermo dana, ni umaknil in skril. Tudi to danes bolj razumemo kot smo mogli razumeti tedaj. To je naredil iz čuta zvestobe do pobite domobranske vojske. Zdelo se mu je nečastno, da zbeži z bojnega polja, na katerem leži pokošena njegova vojska. Kjer so njegovi, tam hoče biti tudi on sam, tako v življenju kakor v smrti.

Ob 30—letnici smrti generala Rupnika navdaja ostanke njegove vojske ponos, da so imeli v letih strahote na čelu slovenske vojske takega moža — polnega ljubezni do slovenskega naroda, zvestega dani prisegi, da bo ta narod branil, zvestega svojim bojnim tovarišem, in s silnim čutom odgovornosti za usodo svojega ljudstva.

Slava generalu Rupniku!

Velika nevarnost

Napredovanje komunizma v Italiji postavlja slovenski narod v največjo nevarnost. Vedeti moramo namreč, da je eden glavnih bližnjih ciljev Sovjetske zveze, in s tem svetovnega komunizma, zavzeti Sredozemsko morje. S tem bi bila Evropa obkoljena od Sovjetov na svoji celotni južni strani. Vzhodna stran je že itak v njihovih rokah. Ostane potem samo še zapadna stran z Anglijo ter vojaško manj pomembnimi državami (Portugalska, Belgija, Nizozemska, Danska in Skandinavski polotok).

Ključ do Sredozemskega morja pa je Italija. Italija sega globoko v to morje. Kdor obvlada Italijo, obvlada takorekoč vse Sredozemlje. Nekaj odpora bi morda nudila edinole Francija, kjer pa tvorijo levičarske sile polovico francoskih volilcev. Zato je razumljivo, da ima Sovjetska zveza kar največji interes, da dobi Italijo na svojo stran, da postane njena satelitska država. To delo naj izvrši italijanska komunistična stranka. Kdor opazuje rast in delo te stranke, mora priznati, da vztrajno koraka svojemu cilju nasproti. Njena taktika je silno premetena. Njenim geslom nasedajo ne samo preprosti in neuki ljudje, ampak tudi izobraženci, premožni sloji, tudi nekateri duhovniki, zlasti pa delavci in dijaki. Včasih stranka celo kritizira sovjetsko komunistično vodstvo, dela poklone katoliški Cerkvi, izjavlja, da so komunisti pripravljeni ostati v NATO, ako bi bili v vladi itd. Vse to jasno dokazuje, kako silno premeten in sleparski je komunizem. Za doseg svojih namenov je pripravljen vse napraviti, vse obljubiti in — če je potrebno — tudi Italijanom mnogo dati.

In kaj je tisto, kar bi Italijani hoteli imeti? Italijani hočejo našo zemljo: vso bivšo cono B, vso Istro in velik del Dalmacije. Kdor jim to obljubi, s tistim bodo šli Italijani čez drn in strn — pa naj bo to Mussolini ali Berlinguer. Mussolinija ni več in fašizem nima več cene med Italijani. Italijani zavestno in podzavestno čutijo, da je danes Moskva tista sila, ki lahko ugodi njihovim ozemeljskim zahtevam. In v tem tiči vsa nevarnost za slovensko in tudi hrvaško zemljo. Za Moskvo ima Italija velikanski pomen, Slovenija pa skoraj nobenega. Če se da torej na račun Slovenije doseči tako velik cilj — zavzeti Sredozemsko morje in tako spraviti v klešče vso Evropo — zakaj ne bi se Italijanom obljubilo in tudi dalo tisto ozemlje, ki ga hočejo imeti.

Morda se bo zdela komu gornja analiza preveč pesimistična. Dobremu opazovalcu dogodkov pa se ne bo zdela ta analiza nelogična. Pred očmi je treba imeti cilje komunizma — zavzeti ves svet, in sistematično, postopno približevati se temu cilju. Sovjetsko prizadevanje za osvojitev Sredozemlja ni novo, traja že nekaj let. Njihove pomorske sile v Sredozemlju so vedno večje, trenutno celo večje od ameriških. Povsod iščejo oporišča. Severna afriška obala, ki oklepa Sredozemsko morje, je v rokah njihovih prijateljev in zaveznikov. Treba je zrušiti Italijo, pa se zruši vse od Turčije in Grčije

do Gibraltarja. Nobena cena za ta cilj ni prevelika, tudi ne cena slovenskega ozemlja.

Kaj moremo slovenski politični emigranti v tem primeru storiti? Seznanjati svet s to verjetno zaroto svetovnega komunizma. Da, to je naša naloga. Govoriti, pisati, informirati, razkrinkavati spletke s spomenicami, članki v svetovnem časopisju, pismi na ugledne politike itd. Če se mi ne bomo zavzeli za svojo zemljo, se zanjo ne bo nihče zavzel.

Še na nekaj naj opozorimo. Kako to, da ni na Primorskem slovenske komunistične stranke in da so bili slovenski komunisti prisiljeni včlaniti se v italijansko komunistično stranko? Odgovor na to vprašanje je precej jasen. Komunizem je hotel pokazati polno zanimanje in razumevanje za Italijane in tudi pokazati, da zanj slovensko vprašanje ne obstaja, da komunizem nima namena ščititi Slovencev in se potegovati za njihove pravice. Za komuniste je Primorska italijanska in še marsikaj čez mejo v skladu z italijanskimi apetiti. To je že tridesetletna komunistična politika, ki uničuje naše narodno telo in nam bo končno tudi zasadila nož v hrbet, če ne bomo vsi storili svoje dolžnosti in glasno povedali svetu, kakšni so komunistični nameni.

Sm R

JASNI POJMI

Pravijo, da mladina nima vedno jasnih pojmov? Pa kako naj si bo na jasnem, recimo glede komunizma, glede naših odnosov do komunističnih oblasti, ko vemo, da je komunizem strahotno zlo, naši mladi pa v naši skupnosti samo slišijo o zgodovinski nujnosti, pa o sožitju med krščanstvom in marksizmom, in poleg tega še o „odjugi“, ki je doma baje nastopila. Komunisti so ubijali še po koncu revolucije na tisoče naših bratov, očetov, še mrtve jih psujejo — mladi pa vidijo, kako se hodimo domov sprehajat, potem ko so nam isti ljudje dali dovoljenje, da smo šli preko in tam kdo ve komu vse stisnili roko... Ne recimo: Naši mladi nimajo jasnih pojmov. Recimo: Mi smo jim včasih s svojo nedoslednostjo v nekaterih vprašanjih mešali pojme.

Iz govora, ki ga je pisatelj Zorko Simčič imel na Slovenskem dnevu v San Justu

Teror je edino sredstvo, s katerim je mogoče vladati.

Lenin

Dr. Lovro Hacin

Na procesu, ki so ga komunisti priredili v Ljubljani v času od 21. do 30. avgusta 1946, je bil poleg generala Rupnika obsojen na smrt tudi upravnik ljubljanske policije dr. Lovro Hacin.

Dr. Hacin je spadal med najsposobnejše upravne uradnike v Sloveniji. Odlično je organiziral policijsko službo v Ljubljani. Dobro je poznal komunizem in njegovo satansko delovanje. Skoraj vse komuniste je osebno poznal in je stalno zasledoval njihova pota. Zato je bil že v začetku komunistične revolucije tarča enega izmed prvih komunističnih napadov, ki se pa komunistom ni posrečil zaradi Hacinove izredne hladnokrvnosti in spretnosti.

Dr. Hacin je bil do dna svoje duše prepričan, da je komunizem največje zlo za slovenski narod. Za to prepričanje je našel oporo tudi v svoji globoki veri. Vedel je, da mu komunisti strežejo po življenju, pa se s svojega mesta ni umaknil, ampak je pogumno vztrajal do konca. Tak izreden pogum je pokazal tudi na sodni razpravi. Pokazal se je neustrašenega junaka, čeprav je vedel, kakšno bo komunistično plačilo na njegove krepke odgovore na razpravi. Bil je obsojen na smrt. Da bi komunistična oblast pokazala vse svoje sovražstvo do njega, ga je obsodila na smrt z obešenjem. Dne 4. septembra 1946 je bila sodba izvršena.

Z vsem spoštovanjem se klanjamo spominu tega junaškega moža, ki je skupaj z generalom Rupnikom, s tisoči domobrancev in drugimi protikomunističnimi borci položil svoje življenje na oltar domovine. Prišel bo čas, ko bo tudi njegovo ime s svetlimi črkami zapisano v Panteonu slovenskih junakov.

POPRAVEK. — V članku „Črnomelj — 13. november 1944“, ki je bil objavljen v Vestniku v številki 1-4/1976 na strani 6, je bil postavljen datum smrti domobranskega stotnika Dušana Meničanina v mesec november 1944. Pravilno bi se moralo glasiti 5. december 1944, ko je stotnik Meničanin padel pri Knežji vasi blizu Dobrnica.

Nevarnost za Cerkev in svet

Dan za dnem smo priče naraščajoče komunistične infiltracije in to ne samo na političnem področju, temveč tudi v kulturnem, gospodarskem in verskem življenju skoraj v vseh državah sveta. Edino narodi za „železno zaveso“ so že prenasičeni propagande o „rdečem raj“ ter so že davno zgubili vsako vero v prazna gesla, ki nimajo nobenega kritja v vsakdanjem življenju.

Čeprav je življenje v državah za železno zaveso urejeno po programih in ciljih komunistične partije, vendar nobeden od teh programov ne more uresničiti tega, kar obeta. Zaslužek povprečnega človeka je izredno nizek, a vrh tega še velikokrat primanjkuje najpotrebnejših živilskih sredstev.

Nobena od teh držav ne pozna ne svobodne besede, ne svobodnega tiska. Obstaja edino režimski tisk, ki je povrh vsega še strogo nadzorovan. Vsak odmik od partijske linije je najstrožje kaznovan. Kolektivizirano poljedelstvo izkazuje leto za letom občutljiv primanjkljaj. Trenutno je npr. Sovjetska zveza podpisala z ZDA 5-letno pogodbo o stalni dobavi ameriškega žita za gladujočo Sovjetijo. Iz tega je razvidno, da sovjetsko gospodarstvo ni v stanju kriti niti lastnih potreb in se mora v tem oziru zatekati h kapitalističnim državam. Za najmanjšo ugodnost, ki jo nudi komunistični režim v družbenem oziru, odvzame človeku največjo dobro in največjo vrednoto in to je osebna svoboda. To kar človek vsepovsod opravlja v svojem zasebnem življenju, to je predvsem svoboda mišljenja, svoboda izpovedi svojih nazorov, svoboda pisanja in diskusije, vsega tega komunizem ne pozna. V komunistični državi je celo nemogoča predstava, da bi se njen državljani upal kritizirati partijo in režim, kajti obtožbi bi ga takoj protidržavnega rovanjenja in ga obsodili na robijo, kot „svyražnika ljudstva.“ Zato ni nič čudnega, če je ljudstvo v komunističnih državah zgubilo sleherno zaupanje v vlade te vrste, v katerih samo privilegirani člani partije uživajo gotove ugodnosti, za katere morajo vsekakor biti brezpogojno poslušni partiji in se odreči svoji osebni svobodi.

Katoliška Cerkev ima v teh državah zelo omejeno polje udejstvovanja. Nima niti lastnega tiska, ter se ne sme posluževati ne radia, ne televizije. Vrh vsega tega je celo to itak omejeno delovanje v okviru župnije še nadzorovano in otežavljeno od agentov tajne policije. Tistim, ki mislijo, da so te-le vrstice le preveč črnoglede, pa navajamo tajna navodila, ki jih je izdala kitajska komunistična partija dne 12. februarja 1957 za svoje agitatorje. Naj govore ta navodila:

„Naši ljudje morajo najti način, ki jim bo omogočil vdor v Cerkev samo; o vsem, kar se tam dogaja morajo poročati tajni policiji, razviti med verniki ustrežajočo psihozo in se živahno udejstvovati v vseh panogah cerkvenega življenja, sprejeti nase vse obveznosti, ki jih nalagajo cerkvene organizacije, obiskovati redno službo božjo in s tem vzbuditi videz gorečega katoličana, še predvsem med ženskim spolom, ki ga je treba osvojiti z prijaznim nastopom ter moško zapeljivostjo!“

Da se čimprej doseže ta cilj, to je predvsem razkol med konservativno in progresivno skupino vernikov in na ta način oslabi in osmeši Cerkev, je ista partija izdala naslednje strogo obvezne inštrukcije:

1) Člani partije se morajo vrniti v vse tiste šole, katere vzdržuje in vodi Cerkev. Ko so dosegli svoj vstop morajo bistro opazovati delovanje in mišljenje reakcionarjev in obveščati o tem svoje predstojnike. Treba se je vpisati v krožke katoliških študentov, se prilagoditi njihovi mentalnosti,

počasi sejati razdor ter nezaupanje med študenti in polagoma obvladati ves krožek.

2) Vsak komunist naj se da krstiti, ker bo s tem vzbudil zaupanje cerkvenih krogov ter avtomatično postal „otrok Cerkve.“ Kot krščencu mu bo lažje prodreti v razne cerkvene organizacije, kjer naj razvije živahno delavnost. Naj se kar moč pogosto poslužuje vzvišenih in donečih fraz, da si bo z njimi pridobil zaupanje verne množice. Vzporedno z govori o miru ter ljubezni do bližnjega naj počasi in previdno zaseje seme nesoglasja med verniki in duhovščino, dokler ne pripelje organizacije do popolnega razkola.

3) Treba se je udeleževati kar moč vestno vseh verskih opravil, se vesti mirno in pokorno, da s tem pridobi zaupanje duhovščine, se kar moč pogosto družiti z duhovščino, katero je treba pri tem budno opazovati.

4) Katoliške šole so idealno polje za širjenje komunistične propagande. Vedno je treba igrati gorečega vernika, ker se pri tem najlažje doseže naš cilj: „povezava s sovražnikom služi uničenju sovražnika.“ Treba se je vrniti med ravnatelje, profesorje, študente in osebje ter počasi obvladati skupino za skupino. Nikoli ne smemo pozabiti, da bomo obvladali sovražnika šele tedaj, ko ga bomo razbili. Seveda je treba podobno akcijo razviti tudi med starši študirajočih študentov in jih počasi pritegniti k delu za partijo.

5) Povsod mora partijec prvi dati pobudo in jo tudi izpeljati, treba je razkrajati vse cerkvene institucije, pridobiti simpatije vernikov in na ta način privedi do razkroja v Cerkvi.

6) Vstopimo v vse cerkvene organizacije in propagirajmo v njih razne „mirovne akcije“, kajti ta način delovanja ne vzbuja nobenega suma.

7) Izhajajoč iz stališča, da je treba sovražnika prestrašiti in se pri tem poslužiti njega samega, je potrebno prepričati vidne člane Cerkve o koristnosti obiskovanja Kitajske. Takim osebam je treba nuditi razne ugodnosti ter imeti zanje pripravljene dokumente za takšne slučaje. Obiski takih osebosti slabijo antikomunistično propagando ter širijo dober vtis o socialistični Kitajski. Z vso vpludnostjo in prijaznostjo sprejeti gost se bo otresel predsodkov o komunistih ter nam odkril svoje pravo obličje, a istočasno tudi obličje svojega zaledja.

8) Treba je poiskati najslabotnejše strani cerkvene organizacije, razširiti in poglobiti že obstoječa trenja, zvodniti vse, kar je nam nasprotno in počasi vzgajati socialistično miselnost.

9) Vsak član partije, ki ima kakršnokoli nalogo mora končno biti na jasnem, da je katoliška Cerkev, ki jo je obvladal imperializem, obsojena na uničenje za vsako ceno in sicer v obratnem redu, to je od hierarhije navzdol do poslednjega vernika.

Takšna navodila so torej kitajski komunisti sprejeli in hočejo za vsako ceno uničiti Cerkev.

Izjava Nikite Hruščova z dne 10. novembra 1954 je pravitko značilna za boj proti veri. On je dejal, da se mora prenehati z žaljivim izzivanjem duhovnikov in vernikov, pač pa je potreben močnejši ideološki boj. Znanstvena in potrpežljiva brezbožna propaganda ima po njegovem mnenju vse izgleda, da počasi uniči vsako vero. Nasprotno pa utegnejo ukrepi upravnega značaja ter žaljivo izzivanje in psovanje duhovnikov in vernikov, slednje v veri še bolj utrditi.

Kako izgleda komunistična prepojitve množic na drugih področjih? Slučaji, ki se ponavljajo vedno pogosteje na Portugalskem in v Španiji zaslужijo, da jim posvetimo vso pozornost. Tako je na komunistični konferenci „Treh celin“ (Azije, Afrike in Amerike), ki se je vršila v decembru 1961 v kubanski prestolnici Havani bil sprejet predlog, da se ustanovijo na Portugalskem podtalne celice. Z marksistično propagando je treba prepojit vse

portugalsko vojsko in potem zrušiti kolonialni ustroj v portugalskih kolonijah. Kar se tiče pa Španije, so pa izbrali drug način podtalnega boja.

Konferenco „Treh celin“ je seveda podprla Sovjetija, ki je tja poslala svojega uradnega zastopnika generala Listerja. Ta se je bojeval 1936 na strani rdečih v Španiji in je pozneje po komunističnem porazu odšel v Sovjetijo in postal sovjetski državlján. Lister je odklonil prodiranje komunizma v Španiji, ker je sodil, da je škoda časa in denarja za brezuspešno propagando. Povsem drugega mnenja pa so bili kitajski komunisti. Ti so predložili svoj načrt, po katerem je bilo treba zanesti komunistične ideje med duhovščino Španije, ter vobče v cerkvene ustanove.

Danes po preteku 10 let vidimo, da je duhovščina Španije močno okužena od komunizma in to do take mere, da se je treba bati velikega razkola v sami Cerkvi. Iz tega pa je razvidno, da vsi tisti, ki se v Cerkvi in izven nje navdušujejo za „dialog z komunisti“, ki verjamejo v liberalistično „komunistično razvojnost“ in hočejo z njimi navezati prijateljske stike, dejansko že opravljajo komunistično propagando; da so vsi tisti, ki so se iz antikomunistov prelevili v „nekomuniste“ in tkzv. „napredni katoličani“ dejansko že na drugi strani, to je na strani laži in nasilja. Vsi ti so ljudje, ki nočejo razumeti ciljev prevratnega komunizma.

„Komunizem — je dejal duhovnik Lallemand — je danes ena izmed najbolj rafiniranih in naravnost fanatično zaangažiranih oblik boja proti Bogu. Nezaslišano nasilje ter v zgodovini doslej neznana okrutnost pa izdajata pravo naravo in obličje nečloveškega komunizma!“

Potrebno je torej, da povsod v svetu razglasimo, kakšno nepopisno zlo se skriva v komunizmu, a obenem pravtako povsod neustrašeno pokazati vero v Boga in to vero tudi podpreti z dejansko ljubeznijo do bližnjega. Mora pa biti vera v Boga močna in brezkompromisna, kajti edino vse-mogočni Bog lahko uniči brezbožno komunistično poplavo, ki grozi zaliti ves svet. In Bog bo to tudi storil, ko bo ena sama kaplja potekla čez rob keliha, ki so ga komunisti napolnili in ga še polnijo s krvjo podjarmljenih narodov.

Za Vestnik iz poljščine prevedel B. P.

ODLOČNE BESEDE SENATORJA LAJOVICA

Senator Milivoj Emil Lajovic je odločen mož in je v avstralskem parlamentu z jasno in krepko besedo razgalil demagogijo laburističnih zastopnikov, ki so za časa svojega vladanja v Avstraliji krepko zavozili državno gospodarstvo, za kar so pri zadnjih volitvah dobili pošten odgovor s strani avstralskih volilcev. Doživeli so silen poraz, vendar si upajo še naprej uganjati demagogijo in opletati s socialistično-komunističnimi gesli. Senator Lajovic je razgalil njihova prazna gesla.

O razmerah v Jugoslaviji je senator Lajovic med drugim povedal tole: „Zakaj je potrebno, da socialistični režim, ki oglašá enake možnosti za vse, pusti 600.000 do 700.000 moškim v najboljših letih iti na delo za kapitalistične izkoriščevalce? Zakaj ti moške ne ostanejo v socialističnem raju? Zakaj odhajajo v Zapadno Evropo, da so izkoriščani po kapitalistih? Na to ni odgovora. To so dejstva...“

Za svoja nadaljnja izvajanja je senator Lajovic žel napade nekaterih laburističnih senatorjev in celo vzklik „Fašisti!“, kar je dvignilo v parlamentu burno debato, na koga je beseda letela.

Karel in Otmar Mauser med nami

Zedinjena Slovenija — predstavniška organizacija Slovencev v Argentini — je prosila našega zveznega predsednika in pisatelja Karla Mauserja, da bi govoril na spominski proslavi dne 6. junija v Buenos Airesu. Karel je to povabilo sprejel z velikim veseljem zlasti še, ker se mu je s tem tudi izpolnila želja, da znova obiše borce in svoje številne prijatelje v Argentini. Dne 13. maja je prišel v Buenos Aires v spremstvu svoje žene gospe Marije in brata Otmarja, ki sta tudi hotela preživeti nekaj dni med prijatelji in znanci v Argentini.

Razumljivo je, da smo bili slovenski protikomunistični borci v Argentini veseli obiska obeh funkcionarjev Zveze DSPB — Otmar je tiskovni referent Zveze — in smo njuno navzočnost porabili za razgovore, seje in sestanke. Dne 21. maja je bila v prestorih Slovenske hiše seja celotnega odbora DSPB v Argentini skupaj z obema gostoma, na kateri se je pregledalo delo društva v Argentini in tudi delo društev drugod po svetu, ter so bili napravljeni sklepi za prihodnje delo.

Na argentinski državni praznik — 25. maja — je bilo na Slovenski Pristavi — Castelar — izredno živahno snidenje članov DSPB, prijateljev in njihovih svojcev s Karlom in njegovo ženo ter z Otmarjem. To snidenje je bilo združeno z okusno pripravljenim asadom in se ga je udeležilo nad 130 oseb. Pred začetkom kosila je goste tople pozdravil starešina DSPB

Predsednik Zveze DSPB, pisatelj Karel Mauser, govori na snidenju borcev in njihovih svojcev na Pristavi dne 25. maja 1976

**Ob grobu domobranskega poveljnika Vuleta Rupnika stoje (od leve):
ga. Zinka Rupnik, Matevž Potočnik, Otmar Mauser, ga. Marija
Mauser, Karel Mauser, Srečko Rus in Francé Šturm**

Slavko Urbančič. Med kosilom pa je v čast gostov zapel nekaj pesmi znani Buenosaireški slovenski oktet, nakar je imel Karel na zbrane rojake krajši govor, v katerem se je borcem zahvalil za povabilo na to lepo snidenje. Povedal je, da si je ves čas boleznj želel zopet obiskati borce, mladino in sploh Slovence v Argentini. Ta želja se mu je izpolnila. — Pri tej priložnosti je ponovno prosil vse rojake, da naj se varujejo medsebojnih sporov in napadov zaradi stvari, ki so večinoma malenkostne in nepomembne, in naj se trudijo za edinstvo in medsebojno povezanost. Izrazil je tudi svoje veselje, da vidi na tem snidenju poleg starih, v boju preskušanih borcev, tudi mnoge mladine, ki bo nosilka naših idealov v prihodnosti.

Nato so se vsi trije gosti podali na ogled Zavetišča škofa dr. Rožmana v spremstvu predsednika Zavetišča g. Matevža Potočnika in odbornika Franca Šturma, ki sta gostom pokazala zavetiščne prostore. Tudi so gosti v spremstvu gospe Zinke Rupnikove obiskali na moronskem pokopališču grob rajnega domobranskega poveljnika Vuleta Rupnika in položili na njegov grob šopek rož.

Naj v tej zvezi omenimo, da so gosti skupaj ali posamič obiskali vse slovenske domove, slovenske osnovne šole in srednješolske tečaje, kjer so bili povsod slovesno sprejeti, da so govorili in predavali na številnih sestankih, obiskali razne slovenske prireditve, se udeležili raznih sej in srečanj ter bili povsod pristrčno in navdušeno pozdravljeni. Tudi na tridnevnem obisku v Mendosi se je ponovilo vse to, kar se je zgodilo v Buenos Airesu:

obiskali so Slovenski dom, slovensko osnovno šolo, srednješolski tečaj, mladinski sestanek in Karel je bil glavni govornik na Cankarjevi proslavi.

Posebej moramo omeniti letošnjo skupno spominsko proslavo v počastitev padlih slovenskih junakov v Buenos Airesu, na kateri je bil Karel Mauser slavnostni govornik. Ta proslava se je vršila v nedeljo, 6. maja in je bila ena najlepših in najbolj obiskanih — nad 1500 oseb — spominskih proslav v Buenos Airesu. Karel je napravil s svojim globokim govorom silno mogočen in nepozaben vtis pri vseh poslušalcih. Govor je posebej objavljen v tej številki Vestnika.

Dne 9. junija so gosti odleteli v Severno Ameriko. Tudi pri odhodu so se — kakor preje pri prihodu — zbrali številni borec in prijatelji dragih gostov ter jim klicali Z Bogom in Na svidenje.

„Noben domobranec ni bil usmrčen brez sodbe, brez dokaza krivde“

Pahor-Rebulova knjiga „Edvard Kocbek, pričevalec našega časa,“ ki je izšla v Trstu, je res zadelo v srčenje gnezdo. Komunisti v domovini so poslali na bojno polje svoje največje kanone in so začeli streljati na Koček in na Frankfurter Allgemeine Zeitung: Josip Vidmar, Tone Kebe, Jože Javoršek-Brejc in seveda tudi Ribičič in največja komunistična trobenta šetinc. Res, naravnost komično je, kako mlatijo prazno slamo; še bolj pa, kako zvrčajo krivdo drug na drugega. Zamorci se pero, pa ostanejo črni, kot so bili prej. Ne maram se spuščati v njihovo polemiko, saj ni vredna besede. Zanimivo je le to, kako se skoraj vsi izogibljejo osrednje točke Kocbekovega priznanja: „Tako dolgo se ne bomo znebili preganjavice in more dokler javno ne priznamo svoje krivde, svoje velike krivde.“ Ta krivda je zverinski pokol domobrancev.

Fajfar v „Naših razgledih“ in Jože Vidic v „Nedeljskem dnevniku“ sta edina ki javno priznata „klanje“ domobrancev. Šnuderl se hinavsko ogne, rekoč: „Če se je to zgodilo, ne odobravam tega, a razumem, čeprav nisem prepričan, da bi se kak eventualni dogodek mogel imenovati pokol.“ K Šnuderlu se bom vrnil pozneje.

Od vseh kanonov nosi krono Jože Vidic, ki se drzne zapisati v „Nedeljskem dnevniku“ takole: „Kot pričevalec te dobe lahko rečem, da noben domobranec ni bil usmrčen brez sodbe, brez dokaza krivde. Ne postavlja se zato danes po tridesetih letih vprašanje, koliko domobrancev so vojaška sodišča obsodila na smrt.“

Nimam tu namena opisovati smrti tisočev in tisočev, ki so jih komunisti morili širom Slovenije, moram pa omeniti nekaj primerov, kjer sem bil osebno navzoč in pozivam Jožeta Vidica ali Toneta Fajfarja, naj zaničata, če moreta, moje pričevanje.

Dne 19. septembra 1943 okrog poldne je padel Turjak. Glede padca Turjaka naj omenim le eno. Franček Saje omenja v svoji knjigi „Belogardizem“, da je Turjak zavzela Prešernova brigada. Ta trditev je največja laž. Turjaški borec so se predali zaradi težkega italijanskega topništva, katero je bombardiralo grad vse dopoldne ono septembersko nedeljo. Tudi vsi

tanki, ki so streljali na nas, so bili italijanski in pod italijanskim poveljstvom. Komunisti sami, brez italijanske pomoči, ne bi nikoli prišli v bližino gradu.

Pod težkim topovskim ognjem so se rušili zidovi. Pod vodstvom izdajalca Prajerja, gostilničarja pod Turjakom, je skupina komunistov zažgala del gradu, kjer je bila vsa naša municija. Vse je eksplodiralo in predaja se je začela. Kljub temu, da je bila vsa jutro bela zastava na gradu, kljub temu, da je bila objavljena amnestija, so nas vse zvezali z žico in vrvmi. Tudi to delo so opravljali Italijani in se norčevali, da bodo naredili salame iz nas. Komunisti so nam samo kradli ure, denar, obleko itd.

V gradu je ostalo 36 ranjencev. Ko je Prešernova brigada vdrla v grad, so na kraju pobili vse ranjence s strelom v glavo. Vprašam Vidica: Kje je bilo vojaško sodišče, kakšna krivda jim je bila dokazana?

Zvezane so nas odpeljali na Marof poleg Turjaka; bilo nas je okrog 300; morali smo sestti na livado in komunisti na konjih so začeli jahati po nas. Več je bilo ubitih. Vprašam Vidica: Kdo je bil njihov sodnik; kakšni so bili dokazi njihove krivde? Medtem so komunisti in Italijani igrali na harmoniko in divje pili in plesali.

Vse zmučene in pretepe ne so nas privlekli v Velike Lašče na železniško postajo. Tam so nas natrpali v barake pod železniško postajo. Takoj so odbrali 14 fantov, med njimi je bil tudi dr. Ludvik Kožuh in brata Rožanca ter jih odpeljali v gozd nad železnico in jih tam ustrelili. Vidic: Kdo je bil njihov sodnik?

Vso noč so komunisti streljali v barake s strojnimi in več jih je bilo pobitih. Kdo je bil njihov sodnik?

Okrog polnoči so nas kot živino naložili na živinske vagone in odpeljali v Kočevje. Tam so nas zaprli v grajske celice; nekatere pa v šolo. V gradu je že bilo kakih 150 četnikov, ki so jih zajeli v Grčaricah nekaj dni prej. V gradu samem nas je bilo zaprtih kakih 180.

Preden vsaj na kratko opišem znani „Kočevski proces“, naj omenim amnestijo, ki je bila podpisana od Franceta Rozmana, komandanta vseh komunističnih band, in od politkomisarja Borisa Kraigherja... „ker hočemo napraviti vse, da bi preprečili bratomorno vojno, ker vemo, da ste v svojih srcih ostali vedno Slovenci, nedvoumno izjavljamo: Nikomur se ne bo ničesar zgodilo. Svobodno bo lahko odšel na svoj dom ali se pridružil naši vojski.“ Ta amnestija je bila dana borcev v Grčaricah. Naj omenim tudi to, da so tudi Grčarice padle pod ognjem italijanskih topov in ne zaradi napada Šercerjeve, Tomšičeve in Gradnikove brigade.

Drugo, kar moram omeniti, je pisanje dr. Maksa Šnuderla v „Novem svetu“ 1974 pod naslovom „Materialno kazensko pravo v narodno-osvobodilni vojni Slovenije.“ Takole pove ta „odlični“ pravnik:

„Sodni postopek kočevskega procesa je potekal po vseh splošnoveljavnih načelih procesualnega prava. Sodišče je z vso objektivnostjo in natančnostjo razčistilo posamezne točke obtožbe, čeprav je moralo delati hitro zaradi grozeče nemške ofenzive in ni utegnilo uporabiti vsega dokaznega gradiva. Zato se sodba v mnogočem razlikuje od obtožnice. V pravnem pogledu je Kočevski proces s svojimi formalnimi garancijami procesualnih načel in po tehtnosti dokaznega materiala mejnik na razvojni poti našega pravnega reda na osvobojenem ozemlju.“

Tako propaganda. Resnica je seveda drugačna. Predsednik „sodišča“ je bil dr. Anton Kržišnik. Člani sodišča pa so bili: dr. Teodor Tominšek, Bojan Polak-Stenka, Andrej Cetinski-Lev (gojenec škofovih zavodov v št. Vidu nad Ljubljano!), Ivan Puc Don, in zapisnikar dr. Žiga Vodušek-Šimen. Tožilec pa je bil Jernej Stante. Obtožence so „branili“ trije pravniki, ki sploh niso imeli besede.

Čeprav je bilo na stotine zaprtih v Kočevju, so jih postavili pred

„sodišče“ samo 21. Kakšna so bila „splošnoveljavna načela procesualnega prava — objektivnost in natančnost,“ kot pravi Šnuderl, naj navedem samo en primer:

Sodnik Kržišnik je poklical ime gospoda Toneta Šinkarja, ki je bil vojni kurat postojanke v Grčaricah. Obtožnica je bila, da je klal partizane s temi besedami: „V imenu peterih Kristusovih ran, naj pogine partizan.“

Kot priča je bila najprej poklicano neko dekle, terenka. Rekla je, da ni teh besed nikdar slišala. Jernej Stante se je nanjo silno jezil in ji rekel, zakaj je vendar prišla pričevat.

Stante je nato poklical drugo pričo, nekega moškega, in ga vprašal, kako je gospod Šinkar pobijal partizane. Ponovil je besede: V imenu peterih... itd. Nato ga Stante vpraša: „Ali poznaš osebno morilca Šinkarja?“ Priča odgovori: „Še ponoči bi hudiča spoznal, nikar šele pri vseh teh lučih.“

Stante: „Dobro, pokaži ga med obtoženci!“

Priča gre v dvorano, kjer je v prvi vrsti stalo 21 obtožencev. Precej časa jih ogleduje in končno pokaže gospoda Jaka Mavca.

„Ne!“ pravi Stante, „ta ni pravi; gotovo te luči motijo. Še enkrat poglej!“

Priča spet hodi pred vrsto obtožencev in končno pokaže enega od četnikov na drugem koncu vrste.

„Ne, tudi ta ni pravi!“ pravi Stante. Nato ga Stante prime za roko in ga pelje k Šinkarju, rekoč: „Tale je, kajne?“

In priča: „Ja to je tisti beli hudič.“

Taka je bila identifikacija Šinkarja, taka so bila „splošnoveljavna načela procesualnega prava“ na Kočevskem procesu.

17 jih je bilo obsojenih na smrt, 4 na prisilno delo.

Kaj pa drugi zaporniki; kdo jih je sodil?

Brez vsakega zaslišanja, brez vsake sodbe, brez vsakega sodnika so divjaško pomorili vse. Samo 54 nas je ostalo živih od vseh stotin. Vsako noč so prihajali v naše celice; iz vsake celice so poklicali nekaj imen na hodnik; tam so jih zvezali z žico za roke in posamezne pare z vrvjo: jih naložili na tovornice avtomobile in jih odpeljali v Mozelj in jih tam postrelili. Vsako noč so to ponovili dvakrat ali trikrat. Kdo je te sodil, gospod Vidic?

Kdo je bil sodnik prisiljenega partizana, ki nam je neko noč prinesel v celico nekaj napol gnilih jabolk z grajskih vrtov? Zapazili so ga in na kraju samem ustrelili. Zupančič je bilo njegovo ime.

Le 54 nas je ostalo živih. Ker so se Nemci bližali Kočevju, so nas odpeljali v Grčarice in nas tam zaprli v župnišče. Ko smo prišli tja, smo opazili dolgo vrsto jetnikov, zvezane z vrvjo in žico, k so jih peljali na morišče. Nekatere sem spoznal: p. Placid Grebene, župnik Viktor Turk, Baraga. Vseh je bilo kakih 24. V gozdu za Grčaricami so si morali sami izkopati grob in vse so surovo pobili. Ko smo jih pozneje izkopali, smo videli kosti polomljene, lobanje razbite. Kdo je te sodil, gospod Vidic? Kakšna je bila njihova krivda?

Še isti dan so nas odpeljali v kočevske gozdove: Medvedjek. Predolgo bi bilo opisovanje tega strahotnega življenja in stradanja v mrazu in dežju brez vsake strehe in obleke. Naj omenim samo zadnje Vidicevo „sodišče“. Prišlo je povelje od glavne komande, da nas morajo vse postreliti, ker so Nemci začeli ofenzivo proti Medvedjeku in smo jim mi jetniki samo „balast“ pri njihovem pobegu. Po svojih zaupnikih med partizani smo izvedeli novico tega zadnjega „sodišča“. Štirje smo pobegnili; vse druge pa so ustrelili.

To je bilo zadnje „sodišče.“

To so pričevanja pričevalca-očividca.

„Pričevalec one dobe“

V RDEČIH KREMLJIH

Po begu od doma zaradi partizanov (na listi onih, ki naj bi jih v najkrajšem času „Matilda povohala“, je bilo moje ime pod števil. 2. in mi jo je prinesel sredi viharne februarске noči iz partizanskega štaba g. N. N., višji partizanski funkcionar, na isti listi označen pod števil. 1.), sem po poročilu Ortsgruppenleiterja (komisar) Legnerja pri Kreisbauernschaftu (urad okrajnega kmet. referenta) dobil mesto upravnika na veliki kmetiji Hafnerhof v Grebinju (ob cesti iz Velikovca na Djekše). Po izgonu zavednih Slovencev iz Koroške je zasedel mesto lastništva tega posestva Berlinčan SS-Obergruppenführer Krüger.

Mrzli severovzhodnik je zelo zgodaj osušil zemljo, da smo že sredi marca sejali oves.

Med malico pridreči na polje avto in se ustavi pri nas. Iz njega sta zlezla dva moža, ki sta se po pozdravu živahno pogovarjala z nami. Tudi pogostili smo ju s kruhom, slanino in tepkovcem.

Potem sta nenadoma vprašala:

„Sind Sie O. M. (Ste vi O. M.?)“

„Jawohl.“ (Da.)

Poklicala sta me v stran.

„Kennen Sie den Herr N. N.? (Poznate g. N. N.?)“

Ustrašil sem se, vendar sem vznemirjenost spretno zakril. Zasumil sem, da sta gestapovca. Ker sta njegov priimek povedala po nemško zverženo, sem izrabil priložnost, če bi se dalo kako izogniti in sem zato žanikal.

„Ne tajite! N. N. je vse priznal in vi ste bili njegov najožji sodelavec“, je dejal eden od njih trdo in osorno.

Delala sem se, kot da brskam po spominu in čez čas zavzeto vprašal:

„Aa, N. N.? (po našem naglasu in izgovarjanju) O, tega pa seveda poznam. Kje pa je?“, sem prostodušno in radovedno vprašal, dasi sta mi vso notranjost polnila strah in skrb.

„Pri nas je.“

„Pri vas? Kje?“ sem se delal nevednega, da bi utrdil svojo domnevo.

„Geheime Staatspolizei (GESTAPO).“

„A-a?“, sem narečno zazijal. „Kako mu gre? Je zdrav?“, sem se delal radovednega. No, tudi zares me je zaskrbelo zanj.

„Z nama pojdeš in se bosta videla,“ me je začel tikati. „Kar preobleci se!“

V prsih me je še bolj stisnilo. Hitreje kot v filmu so se mi razvijale misli: „Gestapo... Dachau... Krematorij... Odtam na oni svet... Nisem še pripravljen...“ Pridobiti sem hotel na času.

„Da, zakaj pa ne? Toda oves? Vreme se bo skisalo in prav zadnji čas je za posetev. Pustita me do ponedeljka (bil je petek) in pridem sam, dajte mi naslov!“

Nista mi zaupala. Pripravil sem ju, da smo šli k gospej Krügerjevi, moji gospodarici.

Govorila je v moje dobro. Ker je bil njen mož „rumreiche, Ritterkrutzträger, Eichenlaubträger“ in še mnogokaj, je imela tudi ona precej vpliva. Prepričevala je gestapovca, da sem mož, ki drži besedo. Proti vsakemu pričakovanju sta se dala pretentati.

V Grebinju je pastiroval bivši katehet moje mame, č. g. Alojzij Hutter, star, blag in izkušen gospod. Bil je edini slovenski duhovnik, ki sem ga v bližini poznal. V nedeljo popoldne me je popolnoma pripravil na odhod s tega sveta. Sveti mir mi je vлил v dušo in tudi v telo; ves strah in skrb mi je pregnal.

V ponedeljek ob 8 zjutraj sem se javil na gestapo. Štirje so sedeli za veliko mizo in pa tipkarica. ene so postavili (ne posadili) nasproti sebe.

Začelo se je zasliševanje. Vprašanja so stavljali vsi štirje in vsak popolnoma drugačna, da ni bilo nobene zveze. Odgovarjati sem moral seveda vsem.

„Zakaj ste Krautbergerja ustrelili?“

„Mi? Saj so ga partizani.“

„Koliko Nemcev si ustrelil v nemško-jugoslovanski vojni?“

„Nobenega.“

„Zakaj je Kokalj, ki je bil nam zvest, naenkrat za partizane?“

„Da je on za partizane? Tega nisem vedel vse doslej.“

„Kaj si delal v ujetništvu?“

„V municijski tovarni.“

„Zakaj si v noči od... do ... švedral v čisto drugem koncu občine?“

„Mojo dečvo sem obiskal.“

„Zakaj ste Breznikovo domačijo požgali?“

„Saj ste jo vi!“

„Halt's Maul! Lügner!“ (Drži gobec! Lažnivec!)

„Ne! Odkrito se pomenimo, ste uvodoma dejali...“ Ni bilo časa za pojasnila in zanje seveda nepotrebno. Sledilo je že novo vprašanje.

„Zakaj si tak hinavec? Mi smo ti dali častno službo Ortsbauernführerja (občinski kmetijski referent), ti pa si se bratil s partizani. Pristen znak vindišarske podlosti.“

„To ‚častno‘ službo ste mi vsilili. Legner mi je takrat dejal: ‚Ali služba — ali fronta! Veš tudi, da cela družina visi na nitki za Dachau.‘ Seveda sem sprejel.“

„Torej šele pod pritiskom, za partizane pa prostovoljno. Priznaj!“

„Kako pa naj priznam? Partizan nikoli nisem bil.“

„Kako močna je partizanska banda okrog Uršlje gore?“

„Niti pojma nimam.“

„Nisi bil partizan? Kako sta z N. N. kovala načrte?“

„Naša kmetija je na samem in me je lahko obiskoval. Načrtov pa

nisva kovala nikakršnih, razen kako bi lahko odpirala oči ljudem, ki so v OF videli rešitev.“

„Lažnivec!“ Zgrabil je bikovko (pravo bikovko!) in planil proti meni, toda udaril me ni.

„Nisem lažnivec.“

„Kje imata skrito municijo?“

„Nimam pojma, če jo sploh kje imajo?“

„Kdo je bil s tabo v trojki?“

„Kakšni trojki?“

„Kakšno funkcijo si imel pri partizanih?“

„Funkcijo? Ko pa nisem bil.“

„Kaj ti je naročil Cestnik?“

„Cestnik? Koliko let je že v Dachau-u? Ali sploh še živi?“

„Kaj si iskal v Ptuj, Mariboru in drugod?“

„Obvestil sem osebe, ki so bili na isti listi, naj se ne vračajo domov!“

„Zakaj se nisi hotel včlaniti v Kärntner Volksbund?“ (Kor. ljudska zveza)

„Imam itak preveč dela. Mrtev član pa nočem biti.“

„Zakaj si proti nam?“

„Ker sem Slovenec.“

„Da neki Slovenci obstojate, so vas šele v zadnjih dvajsetih letih napiflali iz Ljubljane. To mesto je bilo vedno gnezdo hujskarije.“

„Slovensko govoriti ste nas pa vi naučili, kaj-ne?“

„Zakaj ste vsi Slovenci komunisti?“

„Denner Wetter!“ (Nemška nedolžna kletvica: vreme z grmenjem.)

„Ne trkajte se na prsa, da vi pobijate komunizem, ko je obratno res!“

Spet je zgrabil bikovko, skočil pokonci in zakričal:

„Halt's Maul! Du verfluchter windischer Hund!“ (Drži gobec! Ti prekleti slovenski pes.)

„Darf ich erläutern?“ (Smem pojasniti?)

Dovolil mi je.

„Kaj ste obljubljali po svojih petokolonaših pred zasedbo? Svobodo, dobro življenje, napredek, obilje vsega... Kaj ste dali po zasedbi? Svobodo? Še jezik prepovedujete. Obilje? Z zalogo iz naših magazinov ste nekajkrat na skupnih kotlih nasitili našo rajo, potem pa je bilo konec. Zakaj smo lačni in strgani? Saj razumem da je vojni čas, vendar zakaj pristni vaši somišljeniki dobijo nakaznice za obleko in obutev, dočim mi le v sili in s težavo? Kulturo? Na trgu ste žgali slovenske knjige, med njimi kakih petsto mojih. Takšni kulturonošci ste!“

„Ohne Deutschland keine Kultur!“ (Brez Nemčije nikake kulture!)

„Und ich spucke und scheise auf solche Kultur!“ (In jaz plujem in k... na tako kulturo!). Sam sem se ustrašil svojih besed, ušle so mi.

„Noch' mal: halt's Maul!“ (še enkrat: drži gobec!) je spet zarjovel in se zagnal z bikovko proti meni; čudno, da me ni udaril.

„Naj končam prejšnje pojasnilo?“

Dovolil mi je.

„Resnično kulturni človek se takega kaže, kamorkoli ga postaviš. Če vzamem v poštev le to, kar sem sam okusil in videl v ujetništvu in kar ste naredili z mojim očetom, ki je bil po vašem divjanju in pretepanju tri mesece v nezavesti, je več kot zadosti za pravo barbarijo. Dalje: Proti mednarodnemu pravu z vso strogostjo kličete naše fante v svojo vojsko in jih uporabljate za ‚Kanonnenfutter‘. Ti prisilni mobiliziranci so povedali, da so jih na primer Francozi krepko opljuvali, ko so namreč brali na vagonih ‚Slowenische Freiwilligen‘ (Slovenski prostovoljci). Ali ni razumljivo, da fantje, če le morejo, pobegnejo v goščo? S tem se množijo partizanske vrste“. (Domobrancev ali četnikov pri nas še ni bilo).

„In še tajiš, da niste vsi Slovenci komunisti?“

„Komunistov je kakih 5—10%. Drugi partizani so ali prisilni mobiliziranci ali pobegli zaradi vaše mobilizacije ali drugih vaših represalij ali strahu pred njimi. — Vzemimo primer, da bi Rusi jutri preplavili Nemčijo, če v vas — csebno mislim — tli vsaj iskrica patriotizma, ali boste že naslednji dan začeli s kvakanjem ruščine in vpitjem: ‚Zdravstvuj Stalin!‘, kakor silite nas za vaš ‚Heil Hitler!‘? Kako vas moremo spoštovati? Vzeli ste nam najdražje, dali nič. Vi, ki ste ‚gottgläubig‘ in brezverni ne bi čutili izгона duhovnikov in tudi si ne prizadevate tega razumeti. Nam pa je Bog nad vse. In ker nam tudi tega iztrgavate je razumljivo, da se vas skušamo otresati. S tem pa nismo komunisti. Njih, ki so tudi ateisti se bojimo še bolj kot vas, kajti oni so na pohodu, dočim vi že ob zatenu.“

Poslušali so me brez prekinitve.

„Takim ščubarjem smrt!“

„Tukaj sem! Ponavljam: Bolje danes kot jutri. Ščubar pa nisem. Le vam povem, kako mislimo, ker se mi zdi potrebno, da vam kdo pove.“

Spet so sledila vprašanja, hitro kakor na traku. Ob enajstih sem bil že tako zmučen, da sem mizo, za katere rob sem se držal, tako tresel, da tipkarica ni mogla več tipkati. Dovolili so mi sesti.

„Kakšne načrte sta kovala z N. N.“

„Načrte? Kako se izmikati vam in partizanom? Kako prebresti ta strašni čas med dvema mlinskima kamnoma. Oboji nas hočete zmleti in pojesti, mi pa hočemo ostati seme.“

„In nič več?“

„O pač! Njegova pobuda, da bi začela izdajati listič (na ciklostilu razmnožen) ‚POF‘, kar znači: proti OF, nama je vzela nekaj časa. V njem bi razjasnjevala zmotne in meglene ideje, ki jih rdečkarji sejejo v nekatere nevedne možgane.“

„Kje pa bi bil vajin stan?“

„Tega ne vem. Kam v gozdove bi šla, v gore.“

„In od tam proti nam rovarila?“

„To že vaši zavezniki ofarji naredijo.“

„Verfluchter teufel!“ (prekleti hudič)

„Kar poduhajte malo za vašimi visokimi funkcionarji in po njihovih stopinjah, ali pa za visokimi komunističnimi saržami! Našli boste njih stične točke.“

„Bolje pojasni!“

„V vrhovih (krajevnih seveda) se zmenijo vse. Partizani pa potem prevračajo, maličijo in še sami dodajajo ter raznašajo kot vaše načrte in ukrepe.“

Do enih je trajalo zasliševanje. Bil sem tako izmučen, da sem le prav počasi in prijemajoče se stopal iz zasliševalnice. Prijatelju N. N., ki je bil za mrežo, sem smel izročiti majhen zavitek hrane. Smela sva se samo pozdraviti. Po stopnicah sem šel ritenski po kolenih in rokah.

Šele zunaj sem se začudil in sam sebi nisem mogel verjeti, da sem prost. Mislil sem, da sanjam. Bil sem tako trdno uverjen, da je konec moje življenjske poti, da bi se kmalu vrnil in jim povedal, da so me pozabili ustreliti. V gostilni blizu Gestapa sem se okreščal s četrtinko borovničevca in „pijanost“ je začela pojenjati.

Tudi Krügerca se je silno začudila, ko me je zagledala. Prvič, ker sem bil, „wie ein verschlagener Hund“ (kot stepen pes), kakor se je izrazila in drugič, da sem se sploh vrnil. Pozanimala se je za gestapovske metode in me je štela že med izgubljene.

Čez čas so izpustili iz ječe tudi N. N. Pod njihovim nadzorstvom je začel izdajati listič POF in tudi meni ga je nosil da sem ga ob obiskih domačega kraja tudi delil.

Ko so delali obrambne jarke proti partizanom in Angležem, je moral N. N. kot bivši jugoslovanski inženirski oficir z njimi sodelovati. Takrat se je že videlo, da je vse izgubljeno. Eden od onih gestapovcev, Samonnigg, bivši šolski upravitelj v Velikovcu, mu je ob tej priliki dejal:

„Vso verodostojnost smo vama dali, kajti ne bi se mogla nikdar domeniti, da bosta tako enako odgovarjala.“

O. M.

Moderni, sodobni smo predvsem tedaj, če v sebi ohranjamo ustvarjalno silo, iz katere se more porajati vedno nov svet, poln človečnosti.

Marc Chagall

SRP IN KRIŽ

V vseh dva tisoč letih, ki so pretekla, odkar je svet slišal glas Tistega, ki je govoril tako, kakor ni govoril noben človek, v vsej tej dobi se krščanstvu ni srečalo s tako silo veliko in smrtonosno nevarnostjo, kakor se srečuje v dvajsetem stoletju.

Najprej se je srečalo z nevarnostjo sovražne rimske države. Toda Rim se ni toliko brigal za moralno vsebino krščanstva, kakor za njegove morebitne politične vplive. Kasneje je bil pripravljen prijateljsko ga sprejeti, kakor ga je prej preganjal.

Krščanstvo se je srečalo z nevarnostjo njemu nasprotnih ver, posebno z islamom, ki je bilo močno in zelo dinamično versko gibanje. Toda čeprav je Islam proglašal Mohameda in ne Kristusa za božjega preroka, je vendarle priznaval Boga, katerega prerok je Mohamed bil. Ni bil prerok Zlega ali Niča. Islam je mogel biti izzivanje, nevarnost, ali ne toliko moralnega in verskega značaja.

Nasprotno pa se danes krščanstvo srečava s sovražnikom, ki je po cilju univerzalen, vesoljen in ga podpirajo politične oblasti skoro polovice sveta. In je take vrste, da zadeva, načenja korenino vsake vere na sploh. To je nevarnost komunizma. Njegov znak je srp, kot je znak krščanstva križ.

Komunizem ni neko skrajnostno politično gibanje v socializem, in komunistične stranke niso samo neke navadne stranke levice med drugimi socialno-demokratskimi strankami. Komunizem je že v svojem začetku bil zarota za nasilno rušenje družbe. „Modroslovci so razlagali svet,“ je dejal Marx, „naša naloga pa je da ga spremenimo.“ Komunistični manifest iz leta 1848 predrzno pravi: „Komunisti ne smatrajo vredno skrivati dejstva, da se more doseči njihov cilj samo z nasilnim razrušenjem obstoječih družbenih odnosov.“ Komunist ni navaden propagandist svojih nazorov, kako zgraditi boljši družbeni sestav. On je borec, on je vojak, ki se bori na sovražnem ozemlju in njegov namen je neprijatelja razdeliti, vzeti mu pogum in tako zavzeti njegovo ozemlje.

Za takšno delo so potrebni ljudje brez vsakih moralnih načel. Kjer služi cilju laž bolj kot resnica, je dolžnost lagati se. Kjer kleveta, obrekovanje pomaga, da se nasprotnika umaže, onemogoči, tedaj kleveta za komunista postane krepost. Kadar nasilje pomaga, da se za vedno znebi nasprotnika, tedaj se komunist ne sme ustrašiti nobenega nasilja. Vsakršno mišljenje ali vrednotenje, ki bi preprečevalo ali zaviralo ljudi v vodenju razrednega boja, vse to je za komunizem breme, ki ga je treba izločiti brez pomisleka.

Tako je za komunizem bistveno, da napoveduje vojno ne samo kapitalistični morali, ampak vsaki morali. Učenci komunizma se morajo osvo-

boditi tega, kar komunizem opisuje kot „iskanje Boga“. On mora ravnati z vero kot z „opijem za ljudstvo.“ On mora ustvarjati nov tip človeka — trdega kot jeklo in moralno osvobojenega vsakršnih obziriv.

V krščanskem pojmovanju je neko število elementov ali prvin, ki sestavljajo lestvico vrednot. Prvo je to, da ta vidni svet ni vse, kar obstaja; poleg vidnega sveta je svet duha, ki onega napolnjuje in prešinja. Drugo je, da naše življenje na tem planetu ni vse naše življenje; je še posmrtnost. In tretje, da smo v našem telesnem življenju in delovanju podvrženi moralnemu zakonu, ki se mu izogniti ne moremo. Dokler so upošteevane te tri stvari, ne more biti nič napačnega v zadržanju tistih, ki vanj verujejo. Ne bodo delali nekaj slabega, z namenom, da dosežejo dobro. Ne bodo verovali v enakost ljudi, pač pa v njihovo enakopravnost. Prav tako ne bodo delali drugim stvari, ki jih oni ne želijo, da so njim storjene. Vse časne, minljive cilje bodo presojali v odnosu z večnostnimi vrednotami. Mogli bodo sodelovati v političnem in javnem življenju, toda nobena osebna častihlepnost in nobeni politični cilji jih ne smejo zapeljati, da bi delovali tako, da ne bi bilo v skladu z vrednotami, v katere oni verujejo.

Z ljudmi, ki verujejo v te vrednote, komunizem seveda ne more sodelovati. Zato je čisto logično, da si prizadeva te vrednote uničiti. Komunizem zagovarja dialektični materializem proti vsem veram. Za komunista je ta vidni svet vse, kar obstaja, a svet duha je — tako pravijo — izmišljotina duhovnikov. Edina nesmrtnost je ona široka nesmrtnost, ki jo človek ustvarja v svojih potomcih. Osebna nesmrtnost je samovoljno mišljenje. Ne moremo si razlagati zgodovine kot razvoj in delovanje duha, ampak na temelju razvoja produktivnih sredstev. Življenje in veselje nima nobene moralne vsebine in človek ima pravico delati kar hoče. Tako uče komunisti...

Komunistični napad na vero in na moralne predpise, ki iz nje izvirajo, je še močnejši, ko pride partija na oblast, ker je krščanstvo s svojim naukom o duši nepomirljivo s suženjsko državo in diktaturo partije. Ravno tako kakor je krščanstvo uničilo suženjstvo starega veka, tako je krščanstvo in krščansko pojmovanje vrednot nezdržljivo s suženjskimi sistemi v državah današnjega sveta. Dokler so žive te krščanske vrednote, komunisti ne morejo biti nikdar povsem sigurni. Dokler ljudje mislijo, da imajo nesmrtno dušo, toliko časa ne bodo zadovoljni, da bi bili kakršnikoli sužnji. Zato uporabljajo komunisti vsa državna sredstva, da izkoreninijo vse verske organizacije in vsako delovanje Cerkve kakor seveda tudi tiste vrednote, ki jih Cerkev uči in zagovarja.

Kako jasen, odkrit in nasilen je napad komunistične države na vero, je odvisno samo od ene okoliščine: v kolikor se narod ne poda v odkrit odpor. Posvetna, neverska vzgoja bo mladino indoktrinirala proti vsakemu verskemu pouku. Država bo vodila in podpirala Ligo brezbožnikov. Cerkev bo prepovedano vsako versko poučevanje v šolah. Morda bo država, kot dela

to na Češkoslovaškem in Ogrskem plačevala iz državne blagajne duhovnike, toda pod enim pogojem: da duhovniki postanejo sluge režima in da ne učijo ničesar proti državnemu in partijskemu sistemu komunističnega režima. Cilj, ki ga pri tem zasledujejo, je popolno iztrebljenje vsakega verskega prepričanja in vseh tistih vrednot, ki temeljijo na veri. Čez nekaj rodov, tako oni računajo, bo iztrebljenje vere popolno.

Stvar, na katero moramo danes misliti, je ta: danes je skoro polovica svetovnega prebivalstva pod komunistično diktaturo; in drugo, da je temeljna teorija ali nauk komunizma dialektični materializem in da on pomeni smrt za vse vere.

Da bo komunizma konec in da ga bo krščanstvo preživeło — o tem ni dvoma. Ono, proti čemer se komunizem bori, je namreč v svojem bistvu proti naravi človeka. In proti temu je vsaka borba, na dolgo dobo, zastoj, brezuspešna...

Ti veš . . .

Ti veš, zakaj
si vzel mi raj domači;
Ti veš, zakaj
v asfalt strmim zdaj črni;
Ti veš, zakaj
krilatih pevčkov melodije
si zamenjal mi
s tem cestnim dirindajem;

Ti veš, zakaj
opojni vonj cvetov in brazd
puhti v praznino,
medtem, ko mene polni
plin zgorele nafte.

Ti veš.
Če žrtev ta
bi doprinos bila
za rodne grude lepši dan,
o, le naj
še naprej
pekoče hrepenenje
prekate in pridvore polni
žejnega
in suhega srca.

O. M.

Tragedija Žvirč v Suhi Krajini

Pred nekaj meseci smo brali v časopisih, da je bil Metod Mikuž, odpadli duhovnik Ljubljanske škofije, odlikovan od Titove vlade za svoje delo v času komunistične revolucije v Sloveniji in za pisanje „zgodovine“ revolucije. Pričujoča zgodba, mislim, da bo jasen dokaz, kaj mora nekdo storiti v Titovini, da je za to odlikovan.

Vse tole se je zgodilo v juliju 1942. Dan je bil prvi petek v juliju.

V vasi Žvirče ni bilo nobenih vaških straž. V noči pred prvim petkom so tri komunistične brigade popolnoma obkolile vas Žvirče. Ker Žvirče niso imele svojega duhovnika, je hinjski kaplan Henrik Novak prišel v Žvirče, da bi tam opravil pobožnost prvih petkov in daroval sveto mašo, Žvirče so bile znane kot silno verna vas, zato so na prvi petek Žvirčani popolnoma napolnili cerkev. Ko so bili že vsi ljudje zbrani, so brigade vdrle v vas in komunistični duhovnik Metod Mikuž je prišel v zakristijo in zahteval od Novaka, da on mašuje. Gospod Novak je odklonil. Komunisti so nato gospoda Novaka zvezali z vrvjo, roke in noge, in ga vrgli v bližnji svinjak med svinje. Mikuž pa si je nadel mašno obleko in prišel z mašo. Dva komunisti, s puško na rami, sta ministrirala. Pri obhajilu eden od partizanov pozvoni za obhajilo. Niti eden od vernikov se ni odzval. Mikuž se obrne k vernikom in jih sam povabi, naj pristopijo k sv. obhajilu, saj je vendar prvi petek v mesecu in ta pobožnost je tako priljubljena med njimi. Ničče se ne približa obhajilni mizi. Mikuž konča mašo. Nato pravi Mikuž: „Če jaz nisem dober, da bi vam dal obhajilo, ga vam tudi vaš kaplan ne bo dal!“ Nato zaklene tabernakelj in vzame ključ s seboj.

Medtem so ljudje osvobodili gospoda Novaka. S silo so odprli tabernakelj, nakar je g. Novak opravil sveto daritev in vse ljudi obhajal.

Seveda s tem zadeva ni bila opravljena. Mikuž je zahteval maščevanje. Partizanske brigade so divjaško pridrle nazaj v vas, jo spet obkolile, tako da nihče ni mogel pobegniti. Šli so od hiše do hiše in zahtevali, da morajo vsi ljudje takoj v cerkev, vključno bolniki in dojenčki, tako da niti en človek ni ostal doma. Ko so bili vsi v cerkvi, so cerkev zaklenili. Medtem so komunisti nanесли sena in slame v druge stavbe in vsa poslopja dc tal požgali. Niti ena stavba v vasi ni ostala. Vas je štela 124 družin. Vse so seveda prej tudi popolnoma oropali. Vso govejo živino, prašiče, kokoši, pšenico in druga živila so naložili na vozove in odpeljali s seboj v gozd. Medtem ko je vas gorela, so komunisti imeli svojo veselico na vas' okrog vodnjaka. Harmonika je pela, divje so prepevali, vse je bilo pijano, Mikuž pa najbolj.

Med tem časom je ena komunistična četa polagala mine okrog cerkve. Prvotni načrt je bil, podminirati cerkev in tako pomoriti tudi vse ljudi v cerkvi. Iz neznanega razloga so načrt spremenili. Ko so vse hiše in poslopja v vasi popolnoma pogorela, so odprli cerkev in povedali ljudem, naj gredo kamor hočejo, niti eden pa ne sme ostati doma v vasi. Sicer pa tudi ni imelo smisla, saj je bilo vse uničeno. Ljudje niso imeli s seboj niti najmanjše stvari. V blazni zmedenosti so pobrali v cerkvi vsaj nekaj stvari: paramente, nekaj svetih posod in nekaj manjših kipov. Vsaj to so hoteli rešiti. Komunisti so to opazili in so morali vse pustiti v mali kapelici nad vasjo. Vsi Žvirčani so nato odšli v Dobropoljsko dolino, kjer so jih ljudje sočutno sprejeli in nastanili po svojih hišah.

Ko so vaščani odšli, so komunisti dejansko podminirali tudi cerkev, podrli vse nagrobne spomenike. Križ na sredi pokopališča pa je bil tarča za streljanje. Vse, kar je ostalo živega v Žvirčah, je bila ena ožgana mačva na pogorišču te lepe vasi.

Tako je bilo Mikuževo maščevanje nad Žvirčami ter je zato dobil

visoko odlikovanje. Seveda te tragedije Mikuž ne omenja v svojih „zgodovinskih“ knjigah ali v svojih predavanjih na univerzi.

Pa vse to še ni konec zgodbe. Maščevati se je bilo treba še nad go spodom Novakom. Njegovo žalostno zgodbo mi je do potankosti povedal ne ki pobežli partizan, ki je bil osebno navzoč pri njegovem mučenju.

Gospoda Henrika Novaka so komunisti ujeli 7. julija 1942 skupaj z Darinko Čebulj, učiteljico iz Hinj. Oba so odpeljali v gozd in brez vsakega sodnega postopka odločili umoriti. Za gospoda Novaka so iz vej naredili neke vrste „posteljo“ kakega pol metra nad zemljo; nanjo so gospoda privezali z žico. Mučenje se je začelo ob devetih zjutraj. Pod „posteljo“ so na ložili suhega listja in drobnih vej in so naredili ogenj pod nogami gospoda Novaka. Pekli so ga zelo počasi: ves dan. Priča pove, da je šele ob 6. zvečer končno izdihnil svojo mučeniško dušo. Spodnji del telesa je bil popolnoma sežgan. Gospodična Čebulj je morala ves ta čas sedeti, zvezana z žico, na štoru poleg njega. Zvečer istega dne, ko je gospod že umrl, so njo ustrelili v tilnik.

Zavedajoč se, da bi novica o smrti gospoda Novaka in učiteljice Čebulj povzročila veliko ogorčenje v Suhi krajini — oboja sta bila zelo priljubljena med ljudstvom — so komunisti takoj v naslednjih dneh imeli posebne mitinge po vaseh in povedali, kaj se je z obema zgodilo. Osebno sem bil navzoč na nekem od teh mitingov, kjer je govoril Tone Fajfar, znani „katoličan“ med komunisti. Povedal nam je, da sta gospod Henrik Novak in Darinka Čebulj prostovoljno odšla med partizane in se v gozdu poročila z vsemi partizanskimi slovesnostmi. Boris Šilih, znani politični komisar in morilec, jih je pa poročil.

Po vsej verjetnosti zvirška tragedija in vloga odpadlega duhovnika Mikuža pri tej tragediji ni bila še nikdar opisana. Naj bo tako zapisana v spomin velikemu mučencu Henriku Novaku in Darinki Čebulj in v izpraševanje vesti Metodu Mikužu!

Ko gledam nazaj na one tragične dni v Suhi krajini — kakor tudi drugod v Sloveniji — sem popolnoma prepričan, da Mikuž, Kocbek, Dermastja, Fajfar in drugi tako imenovani katoličani med partizani — nosijo največjo odgovornost za zmedenost med vernim slovenskim narodom. Komunisti so dobro vedeli, da morajo dobiti med svoje vrste tako imenovane katoličane, da bodo z njimi slepili zavedne in verne Slovence. In v mnogih primerih jim je to uspelo. Mikuž kot duhovnik seveda nosi največjo odgovornost.

Kljub temu, da mu vlada poklanja medalje in odlikovanja, pa se mi zdi, da Mikuž polagoma pričenja uvidevati svoje zločine nad slovenskim narodom. Trije njegovi učenci na ljubljanski univerzi — vsi člani komunistične partije — so mi pred kratkim takole opisali Mikuža: „Mikuž ni samo eden, ampak so trije Mikuži. Prvi je na radiu in televiziji. Tu kot uradni uslužbenec komunistične vlade trobi na ves glas v komunistični rog in noveličuje partizanske „zmage“, kolikor pač more. Popolnoma drugi Mikuž je v pedavalnici na univerzi. Tam predava zgodovino „osvobodilne borbe“. Tu dostikrat omeni, da je mnogo zlaganega, kar se je pisalo o komunističnih borbah in da so knjige pisane o teh borbah nič drugega kot lažna propaganda. Tretji Mikuž je pa doma v svojem domu na Mirju. Študentje ga večkrat obiskujejo in ko se napije, preklinja partizanstvo, komuniste in vsako uro, ki jo je preživel med partizani!“

Tako je staro rimsko pravilo: V vinu je resnica! — pri Mikužu pravilno.

Naj Mikuž „s ponosom“ nosi svoje medalje in občuduje na stenah svoja odlikovanja v zlatih okvirih! Njegov pravi spomenik, ki ne bo nikdar uničen, pa so žvirčje v Suhi krajini na Dolenjskem.

N. N. iz Kompolj pri Dobrepoljah

Kapitalistični komunizem

Ob nastanku izraelske države so hoteli tamošnji komunisti in socialisti uresničiti komunistično teorijo o kolektivnem komunističnem gospodarstvu. Združili so se v manjše ali večje skupine, dobili v najem kos puščavskega sveta in ga začeli obdelovati. Vse, kar so imeli, je bilo skupno. Tudi kuhinja je bila skupna. Vsakdo je iz skupne blagajne dobil, kar je zelo nujno potreboval. Te skupnosti so imenovali kibuce.

Naj navedemo primer razvoja nekega kibuca. Leta 1935 je Issacher Vardy ustanovil z nekaj desetimi mladih judov-komunistov kibuc z imenom Naan v palestinski puščavi vzhodno od Tel Aviva. Bila je to poljedeljska zadruga, ki je delovala na načelu, da je vse skupna lastnina (razen čisto osebnih predmetov) in da je vsako delo dobro brez ozira na to, koliko je vredno. Zato pripada vsakemu članu kibuca enako plačilo iz skupnega dobička.

Življenje v kibucu je bilo sprva zelo težko. Podnevi so na pekočem soncu puščavski svet spreminjali v rodovitno zemljo, čez noč so prezebali v šotorih, prav kakor njihovi beduinski sosedje. Šele nekaj let pozneje so si postavili lesene barake.

Po desetih letih je bila Naanska zemlja polna citrusov in žita. Vardy in okoli 1000 članov kibuca (polovica od teh je otrok) so si zgradili prostrane hiše z vrtovi sredi citrusovih nasadov in žitnih polj.

Takih kibucov, kot je bil Naan, je bilo ustanovljenih okoli 250. Začeli so se v največji skromnosti in kolektivni zavesti. Kmalu pa so začele naraščati potrebe in želje posameznih družin v kibucih. Želeli so imeti več denarja za lastno udobnost, za študij otrok na višjih šolah in podobno. Normalni dohodki od citrusov in žita niso več zadoščali. In zgodilo se je, da se je tako kibuca Naan, kakor tudi druge kibuce, polastila kapitalistična mrzlica: želja po večjem zaslužku, po večjih dohodkih, ki bodo popolna last posameznika oz. družine. Ker se iz zemlje ni dalo več iztisniti kot doslej, so se kibuci vrgli na obrtno in industrijsko delovanje. Kibuc Naan npr. se je odločil, da bo začel izdelovati avtomatične naprave za zalivanje. S tem so odlično uspeli in so začeli te naprave prodajati drugim kibucem in jih tudi izvažati po svetu. Ta industrija je dala velike dobičke, ki se delijo med člane kibuca. Ta denar seveda ni več skupen, je last vsakega posameznega člana kibuca, ki z njim razpolaga kakor hoče. Tako se je pojavil nov rod premožnih ljudi, ki se v svojem privatnem življenju nič ne ločijo od prebivalcev v Nemčiji ali Ameriki.

Sociologi se sprašujejo, kaj so pravzaprav sedaj kibuci. Ali so kapitalistični komunizem ali komunistični kapitalizem? Začetek je bil v komunističnem kolektivizmu, končalo pa se je v neki vrsti kapitalističnega gospodarstva. Kibuci so dokaz, da hoejo ljudje imeti nekaj svoje lastnine, s

katero lahko svobodno razpolagajo, ker niso potrebe in želje vseh ljudi enake. Dalje so kibuci tudi dokaz, da je v ljudeh želja po čim večjem dobičku in da ravno ta želja dviga gospodarski napredek in gospodarsko podjetnost.

Dr. U.

Še o slovenskem spominskem križu v Midlandu

V Vestniku je bil objavljen seznam darovalcev, ki so se dobrohotno odzvali naši prošnji in prispevali za slovenski spominski križ, ki smo ga torontski Slovenci postavili v Midlandu ob 30-letnici pokola tisočev naših bratov in sester, potem ko so bili od zapadnih zaveznikov vrnjeni v roke domačim slovenskim komunistom. Pri objavi imen se je na žalost vrinila ta nevšečnost, da so bila nekatera imena izpuščena. Verjemite, da to ni bilo storjeno namerno, in vse tiste, ki so bili prizadeti, lepo prosim, da mi to mojo pomankljivost blagohotno oprostijo. Nekaj jih je pa še pozneje darovalo, ko je bil seznam že objavljen in bom zato uporabil to priliko, da objavim imena, ki so bila izpuščena in imena novih darovalcev. Najprej iz puščena imena.

Po 150.— dol. so darovali:

Hranilnica in Posojilnica Slovenija

Po 20.— dol. so darovali:

Nagode Franc

Mesec Jakob

Po 7.— dol. so darovali:

brata Levstik V.

Po 5.— dol. so darovali:

Bukvič Franc

Prinč Marija

Fabjan

Rebolj

Šparovec Stane

Kavšek Maks

Štih Janez

Šprager Fred

Anžlin Jože

Starešič Jože

Novak Ivan

Musar Anton

Gorkeš Martin

Semen štefan

Gorkeš Jože

Božnar Milče

Stanič Karel

Tomšič Janez

Lavrič Jože

N. N.

Svetin

Muzič Franc

Simon Janez

Tominc Franc (Cleveland)

Sever Janez (Cleveland)

Oblak Anton (Cleveland)

Vesel štefan (Cleveland)

N. N.

Takavčič Rudi

Kodrič Jože

Srebrnič Rafael

Božič Katarina

Po 3.— dol.

Ramovš Franc

Po 2.— dol.

Levstik Janez

Na novo pa so darovali:

Po 50.— dol. so darovali:

Bajc Jože

Mate Franc (ponovno)

Po 25.— dol. so darovali:

Dr. Franc Pepelnak

Po 20.— dol. so darovali:

N. N.

N. N.

N. N.

Po 10.— dol. so darovali:

Ulčar Stane

Še enkrat prosim, da moji pomanjkljivosti oprostite, vsem darovalcem pa ponovna topla zahvala za darove.

V isti številki Vestnika v kateri je bil objavljen seznam darovalcev, sem bil tudi obljubil, da bomo objavili vse dohodke in izdatke v zvezi s spominskim križem. Vseh darov smo prejeli v znesku 9.554.25 dol.

Izdatki pa so bili sledeči:

	(v dol.)	Fotograf in slike	90.—
Križ	3.400.—	Najemnina svedrov	75.—
Gravirane plošče na skalah	1.000.—	Najemnina zvočnih naprav	50.—
Martyr's Shrine cerkvi ...	300.—	Venec in rože	50.—
Nova trava	220.—	Honorar, bencin in drugi	
Zemlja (top soil)	120.—	manjši stroški	325.12
Prevoz skale iz Waybridga	350.—	Dohodki	9.554.25
Les za stopnice	115.—	Izdatki	6.473.62
Beton za temelj	130.—	Skupaj	6.473,62
Slovenski duhovščini	150.—	Preostanek	3.080.63
Zasajeno zelenje	98.50		

Kakor je razvidno iz tega finančnega poročila, je prebitek od vsega nabranega denarja 3.080.63 dol. Pripravljalni odbor, ki je imel na skrbi postaviti spominski križ, je že na svoji zadnji seji, ko se še ni vedelo, kako bo nabiralna akcija uspela, sklenil, da bo treba še nadaljnih fondov za vzdrževanje in urejevanje prostora okrog križa, da se bo to in ono še zboljšalo, če bo denar na razpolago, in da se bo eventuelno dalo tudi redno za maše v cerkvi kanadskih mučencev, če nam bodo finančne razmere dopuščale. Z drugo besedo rečeno, preostali denar se bo uporabil, da se bo plačal vrtnar, ki bo redno gnojil, kosil in zalival travo in zelenje okrog križa, da se bo še nekaj zelenja kupilo in zasadilo in po možnosti dalo tiskati majhne priročnike, ki bi v slovenščini in angleščini tolmačili pomen spominskega križa, ki smo ga postavili ob 30-letnici. Vsi nadaljni stroški, ki jih bomo imeli v zvezi s tem, bodo na tem mestu objavljeni, in v primeru, da prebitek, ki smo ga zabeležili ob prvi nabirki, ne bo kril vseh stroškov, se že v naprej priporočamo tudi tistim, ki morda zadnjikrat niso mogli darovati, pa bi sedaj radi prispevali in pomagali vzdrževati naš skupen spominski križ. Hvaležni bomo za vsak dar.

Za zdaj pa še enkrat vsem zares lep Bog plačaj za darove, kakor tudi tistim, ki so zamisel izvedli s svojim osebnim delom.

Za pripravljalni odbor za Spominski križ
Otmar Mauser

BESEDE IN DEJANJA

General Jaka Avšič je dne 1. decembra 1943 v razgovoru s Titom sprožil vprašanje jezika v vojski in je poudaril, da je v preteklosti prav to vprašanje vnašalo v vojsko veliko nezadovoljstvo.

Tito mu je tedaj odgovoril: „Jasno, povsem jasno, vi ste slovenska vojska in zato morate imeti v njej slovenski jezik, od vrhovnih komand od najnižjih enot.“

In kaj se je zgodilo? V členu 42. ustave SFR Jugoslavije stoji, da so jeziki narodov Jugoslavije enakopravni *razen v jugoslovanski vojski, kjer se vrši „komandovanje, vojna obuka i administracija na srpsko-hrvatskom jeziku.“*

Klic Triglava objavlja poročilo iz domovine:

Zveza komunistov Jugoslavije (2)

Nadaljujemo z objavljanjem prevoda iz srbsko-hrvaškega poročila iz domovine. Kot smo že omenili, izhaja avtor iz visokih partijskih uradov.

SLOVENIJA

V Jugoslaviji so še najboljše razmere v Sloveniji, vendar je to še daleč od tistega, kar bi ta dežela z ozirom na prebivalstvo in pogoje morala imeti. Slovenija nima manjšinskih problemov; ima precej razvito industrijo, ki je danes edina sposobna kaj izvažati iz Jugoslavije. Medtem ko je katoliška cerkev v Hrvatski v trajnem sporu, to v Sloveniji ni primer. Cerkve so polne in v nedeljo obdane od ljudskih množic: mladi in stari in tudi člani stranke. Vse se odigrava brez prevelikega truščja in komplikacij, v čemer so Slovenci mojstri. Investicije so v Sloveniji, po onih v Bosni in Hercegovini, največje v državi in zopet se vse to odvija brez truščja. Zelo veliko Slovencev dela v drugih republikah, toda zmeraj le kot tehniki, inženirji in slično. Izjema je bilo 8000 Slovencev v Beogradu, ki so vsi bili v službi v partijski centrali. Kot delavni in varčni ter skromni, niso priljubljeni, ker so preveč pedantni in predložijo pri investicijah točne račune ter uspejo tam, kjer Srbi Bosanci in Hrvati odpovejo. Šolstvo je na solidni višini, posebno strokovno šolstvo je posnemanja vredno. Stanovanjske prilike so najboljše v Sloveniji, enako tudi bolnišnice ter sanitetna in specialna služba. Z eno besedo tu lahko rečemo, da je nekaj napredovanja, ali vsaj nekaj takega, kar sliči na napredovanje. Plače so tu najboljše, politika do obrti je elastičnejša, zato so tudi zasebne gostilne in bufeti, česar v ostali Jugoslaviji ni.

RED IN KAOS

Vendar pa je treba takoj pripomniti, da je položaj v Sloveniji videti bolj rožnat če ga primerjamo s kaosom v ostali Jugoslaviji. Uprava v Sloveniji je solidna. Prošnje in pritožbe se pravočasno rešujejo in uradi odgovarjajo strankam celo pismeno, kar vse v ostali Jugoslaviji, posebno pa v Črni gori in Makedoniji, partijski bonci s prezirrom opuščajo. Pokojninski sistem je tudi dober. Eno je gotovo, glede česar so si vsi edini: nihče namreč ne more priti iz kake druge republike v Slovenije, da bi se tukaj naselil. V Sloveniji je zadosti lokalnih špijonov, nepridipravov, delamrznežev in policijskih špiceljnov, zato sličn človeški material iz drugih repu-

blik ni zaželen... Mogoče je le, da dobi npr. dober inženir kakšno službo, toda neotesani pisarji, pandurji, polinteligenti, zapiti in falirani študentje, ki preplavljajo upravo v ostali Jugoslaviji, se ne morejo zakoreniniti v Sloveniji. Je nekaj Srbov in Črnogorcev pri Udbi v Sloveniji in sami Črnogorci pri carini, pri policiji za potne liste in pri obmejni policiji kot tudi oficirji v garnizijah. Ti elementi so tu, da takorekoč prikažejo jugoslovansko edinost, dejansko so pa vsi agenti partijske centrale. Vsi so več ali manj družabno izolirani, toda kljub temu nima nihče želje vrniti se v Srbijo, še manj pa v Črno goro. V Sloveniji ni bilo tega banditstva v taki meri kot v drugih delih države, in tudi sodišča niso v taki meri terorizirana od stranke. Zato pa ima partijska golazen druge metode na razpolago. Ljudstvo trpi od finančnega vijaka in deviznih težav. Gradijo se veliki stanovanjski bloki, seveda samo za partizane. Poneverbe v Sloveniji niso tako hude kot v drugih delih in zmcraj se je nekako znašla in tako tudi danes. Vendar pa je obup pri prebivalstvu velik in iščejo premnogi utehe v alkoholu. Nekoč je cvetela po vaseh mala obrt, vsak obrtnik je imel svoje stroje in je delal skupno z industrijo. Vse to so jim odvzeli, češ, da je vse potrebno za industrijo. Toda vse je propadlo, zarjavelo in ostalo neizrabljeno. Policijski režim je isti kot v ostali Jugoslaviji, vendar pa previdnejši. Treba je le nekaj upoštevati, ako hoče držati industrijski potencial na višini. Prehrana je zelo draga, delavstvo zelo nezadovoljno in vendar je položaj delavstva v primeri s Srbijo in Hrvatsko, da ne govorimo o Črni gori in Makedoniji, pravi paradiz. Zaradi tega je slovensko delavstvo obsojeno na izolacijo, kajti odhod v druge republike ne prinese izboljšanja, temveč samo poslabšanje položaja. Zato pa škripajo z zobmi, se predajajo alkoholu in degeneracija Slovenije napreduje. V Sloveniji so nestrokovnjaški in neinteligentni partijski bonci vlagali ogromne investicije, ki pa so bile vse brezplodno razmetavanje ogromnega denarja. Te izgube so se izgubile z velikanskimi investicijami, katere je izvedla beograjska centrala v Sloveniji in ki se še vršijo. Vendar pa gre sposoben slovenski delavec isti usodi naproti kot delavci v drugih republikah; propada v isti meri in ne bo dolgo trajalo, da se bo nahajal na isti ravni, namesto da bi se delavstvo v drugih republikah približalo položaju delavca v Sloveniji. Režim pač nima interesa, da gre na boljše, temveč na slabše in posebno v prvi vrsti pri delavstvu.

Oblast v Sloveniji imajo v rokah nekatere partizanske skupine in njihovi podrepaniki. V Sloveniji je bilo grozovitosti in političnih umorov več kot v drugih delih Jugoslavije. Položaj je obupen in edino upanje vidi prebivalstvo v tem, da se bo v Jugoslaviji vendar le nekoč obrnilo na bolje. Hrvatov kot celote ne marajo, kar ni dobro znamenje... Simpatije za Srbe obstajajo iz jugoslovanskih motivov, toda na vsak korak naletite na obsodbo balkanskih janičarskih metod in neverjetnega nereda, in to tudi od strani komunistov. O Črnogorcih imajo ljudje kar mogoče najslabše mnenje, so zato v Sloveniji strašno osovraženi in se jim ne bo godilo dobro,

ako bi prišlo kdaj do kakih neredov. Črnogorci se skušajo kamuflirati s tem, da se izdajajo v Sloveniji za Srbe, toda njihove metode jih takoj izdajo, odkod so prišli. Posebno osovraženi so kot obmejna policija, ker so ubili toliko ljudi na meji in niso prizanesli tudi kmetom, ki so tam delali ali pasli živino. Vse to so storili Črnogorci, da pokažejo s tem svojo pretirano privrženost režimu. Ti uboji nedolžnih ljudi iz zasede povzročajo strah in trepet na meji, toda ne samo v Sloveniji, temveč na vseh mejah Jugoslavije. Tudi carina, kjer so skoraj sami Črnogorci, se obnašajo brutalno in plen si delijo Črnogorci med seboj. Kot uslužbenci centralne vlade dobijo novozgrajena stanovanja, medtem ko prebivalstvo od tega nič ne vidi, čeravno je prebivalstvo kulturno visoko nad njimi ter pridno in trdo dela. Kot že rečeno, išče vse rešitve v alkoholu. Alkoholizem, ki se zmeraj bolj širi, je prisilil centralni komite jugoslovanske komunistične partije, sprožiti protialkoholno gibanje v celi državi. V Sloveniji ni bilo mogoče niti iz članov partije sestaviti „iniciativni odbor.“ Alkoholizem je prešel v neko komunistično modo.

Slovenski centralni komite je najstabilnejši v Jugoslaviji. Večina, ki so imeli kaj znanja, so odšli v Beograd kot upravitelji v pisarni centrale. V vojski je malo Slovencev, boljše so zastopani v tehničnih oddelkih vojske. Prvotno je imel oblast v slovenskem centralnem komiteju Titov prijatelj Marinko Miha in prijatelj Rankovića Boris Krajger. Kardelj ni bil priljubljen v centralnem komiteju. V zadnjih letih je priličen del Slovencev odšel iz beograjske centrale, ker so bili odstranjeni kot nedobrodošli upravitelji in poslani nazaj v Slovenijo, kjer sedaj nastopajo kot lokalni janičarji. To se je zgodilo tudi z Leskovškom, ki je nastopal kot industrializator Jugoslavije, Borisom Zihlerlom, propadlim ideologom jugoslovanske komunistične partije, z Lidijo Šentjurčevom, nekoč intimus od Djilasa in Vido Tomšič. Aleš Bebler je takoj po vojni igral veliko vlogo v CK Slovenije in ker zna jezike, so ga poklicali v centralo, kjer se mu je posrečilo preriniti se do pomočnika zunanjega ministrstva: postal je veleposlanik v Parizu. Od tam so ga odpoklicali zaradi nemogočega vedenja. Njegova žena je bila silno ambiciozna igralka brez talenta in je bila zato angažirana. Ni hotela v Pariz in Bebler je priletel zelo pogosto z letalom iz Pariza, tako da je bil več v Jugoslaviji kot pa v Parizu. Tuji se je predal zelo alkoholu. Prišel je pred partijsko sodišče, toda naenkrat je postal pomočnik zunanjega ministra Koče Popovića. Kot nezaželjenega so ga končno poslali v Slovenijo. Isti je primer z Jožetom Vilfanom, nekoč poslanik v Indiji in pozneje Titov osebni tajnik. Pogrešil je, da se je preveč naslonil na Kardelja in je tako motil koncept ravnotežja v centrali. Jože Vilfan je bil silno ambiciozen uradnik centrale in najogabnejši lizun. Z njim so odstranili tudi njegovo ženo, ki je bila nekaj časa prva dama režima in istočasno tajnica za mednarodne zveze centralnega odbora jugoslovanske ljudske fronte. V centralnem komiteju komunistične stranke v Sloveniji je še bila skupina nekdanjih funkcionarjev Titove komunistične partije v

Trstu z Babičem na čelu, ko se je komunistična stranka v Trstu delila in je en del prešel v italijansko komunistično stranko, mali del pa je ostal samostojen. Babič je brezpomembna figura in mu očitajo nesposobnost, da se ni znal upreti namestniku Toglattija — Vidaliju. Babič in skupina so bili razen tega osumljeni, da so v zvezi s „šovinističnimi“ Slovenci v Trstu in okolici. Kidrič je svoječasno forsiral ekonomski separatizem, kar je degeneracijo slovenskega gospodarstva malo zadržalo. Sicer pa je Kidrič s svojimi primitivnimi in utopističnimi mahinacijami uničil gospodarstvo cele Jugoslavije. V zadnjem času se opaža, da se Kardelj nekako trudi, da se lokalna uprava reformira in skuša omejiti vpliv partijskih boncev z njihovimi partijskimi celicami in lokalnimi pašami na pravo mero. Če se bo to posrečilo, je vprašanje, posebno ko se ne ve, kakšne protikorake bodo podvzeli partijski bonci.

Komunistična partija ima v Sloveniji popolnoma drugačne delovne metode kot so v drugih republikah običajne. V Sloveniji je zelo razširjeno društveno delovanje, posebno v športu, v planinstvu, lovu ribolovu itd., kar je za komuniste v Hrvaški in Srbiji, Črni gori, posebno pa za Makedonce, pod častjo, da bi se s tem bavili. Največ delavskega proletariata je v Sloveniji, medtem ko so v drugih delih Jugoslavije obubožani kmetje ostali relativni proletarci s kmečko mentaliteto: gredo v mesto na delo, ko opravijo delo ali če ga ni več, se vrnejo zopet v vas in so nekaj časa zopet kmetje. V Sloveniji so takšni primeri redkejši in metode teroriziranja in ropanja prebivalstva so bolj rafinirana.

MAKEDONIJA

Centralni komite Komunistične partije Makedonije je bil že od početka v rokah majhne skupine, kateri je načeloval Laza Koliševski. To je skupina, ki v začetku okupacije ni hotela sodelovati s centralnim komiteje bolgarske komunistične partije. Po okupaciji tega dela Jugoslavije od Bolgarov, je centralni komite bolgarske komunistične partije prevzel kratkomalo partijske celice jugoslovanske komunistične partije. Delegat bolgarske komunistične partije je bil Sarlo Saterov, ki je zastopal tezo, da jugoslovanska komunistična partija nima prav nič skupnega z vstajo v Makedoniji. Kominterne je te celice vrnila jugoslovanski komunistični partiji, toda Saterov je ostal v organizaciji, ker so člani partije bili na njegovi strani in je držal dobre zveze z bolgarskimi oblastmi, da ga te ne bi ubile. Koliševski je organiziral atentat na Saterova, toda ta se je rešil in dosegel, da je prišel Koliševski v bolgarsko ječo potom njegove denunciacije. Tako je Saterov dirigiral do leta 1943 partijske celice in to proti odločbi Kominterne. Tudi on je bil za vstajo, toda partijske celice so jo odklonile. Ko pa sta prišla v Makedonijo Vukmanović Tempo in Dobrovoje Radisavljević-Bobi, se začne borba med 400 člani komunističnih celic. 240 partijskih članov je bilo ubi-

tih iz zasede in ostanek je pričel z vstajo, ker bi jih sicer lastna partija denuncirala Bolgarom. Koliševski pride iz zapora, prevzame oblast s svojimi v centralnem komiteju in ubije celo vodstvo vstaje kot „sumljive.“ Vsi člani komiteja komunistične partije Makedonije so navadni kmetje brez vsakih šol. Med člani nižje kategorije, ki so šele po vojni postali komunisti, so mnogi nekdanji makedonski nacionalisti, katere je Bolgarija razočarala. Vse Srbe, ki so tam pred vojno živeli in celo tiste, katere so Bolgari tolerirali, so iz Makedonije pregnali. Sedaj je zopet precej Srbov tam, nastavljenih na univerzi v Skoplju, potem so mnogi oficirji in del tajne policije. Makedoncem je prepuščeno gospodarstvo in pa lokalne oblasti, da tako „samega sebe“ tlačijo. Uprava in sodna oblast se nahajata v Makedoniji v peklenskem kaosu. Veliko sovraštvo vlada proti turški manjšini, katero počasi izseljujejo v Turčijo. Pred odhodom pa jih temeljito izropajo. Da dobijo potni list, je treba plačati podkupnino, za izpust iz državljanstva zopet plačati odkupnino in še za razne druge malenkosti, tako da mora izseljenec plačati vsote po več sto tisoč dinarjev. Oblasti so brutalne do skrajnosti. Pred leti je bila v Makedoniji velika afera pri Udbi. Šef tajne policije v Makedoniji Cvetko Uzunovski, član centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije in centralne komunistične partije v Makedoniji, je dal kratko malo aretirati ljudi, o katerih je zvedel, da imajo zlato, ali sorodnike v Ameriki, ki bi mogli poslati dolarje. Ko je bilo zlato ali pa dolarji v njegovih rokah, je izpustil aretirance. Toda malo pozneje jih je dal zopet zapreti in igra se je začela znova. Kmalu je bil ves štab tajne policije poln zlata. Prišlo je vse na dan in Uzunovskega so odstavili; toda še v času, ko je trajala preiskava, je postal Uzunovski šef „letalske obrambe“ cele Jugoslavije. Kmalu ni bilo nič slišati o njem, a zvedelo se je, da je bil on in cela vrsta njegovih pomagačev ubita.

Gospodarstvo v Makedoniji ima boljše pogoje, ker so Makedonci delavni ljudje. Lahko trdimo, da mnogo Makedoncev uživa dober glas. Zaradi nasilstva lokalnih paš in janičarjev, beži prebivalstvo v druge republike. Opozicijo proti Koliševskemu je vodila njegova nekdanja žena Ljiljana Galovska, hčerka nekega lekarnarja iz Bitolja, ki pa se je nahajala več v Parizu kot v Makedoniji. Je bila tudi članica centralne makedonske komunistične partije. Vane Andrejev, tudi važen član centralnega komiteja, je bil ubit kot kominformist. Vsi člani centralnega komiteja makedonske komunistične stranke so kot njihov šef Koliševski „po dva do trikrat ločeni, kar dela pri prebivalstvu Makedonije slab vtis. Sedanja žena Koliševskega je hčerka umrlega beograjskega profesorja Trivunca, ki je bil komunist pred vojno. Centralni komite makedonske komunistične partije živi luksuzno, orientalsko in prekaša nekdanje makedonske bogataše, ki so tudi plavali v zlatu. Krajevni parlament Makedonije je najmodernejši urejen. Vsak poslanec ima telefonsko zvezo z govorniško tribuno. Na Ohridskem jezeru je bila zgrajena za Koliševskega letna rezidenca v obliki cele trdnjave. Za člane centralnega komiteja makedonske komunistične partije pa so bile zgra-

jene luksuzne vile, ki se merijo s Titovimi. Največ umorov med „političnimi“ sodelavci se izvrši še zmeraj v Makedoniji.

(Bo še)

Solženicin Angležem

Dne 24. marca ob 9,20 je po BBC (radio 3) v angleško brezbriznost in zmedo zagrmel neizprosni glas Aleksandra Solženicina. (Govor so prevedli v angleščino, vendar je bilo v ozadju slišati pisateljev glas).

Sveta jeza „preroka usode“ je udarila po propadajočem Zahodu, ki se je „pogreznil v otrplost, v nekakšno množično slepoto, v zavestno samoprevaro.“ Ta onemoglost jemlje človeštvu skoro sleherno upanje, da se bo lahko rešilo svetovne katastrofe.

Ljudem, ki prihajajo iz Rusije, se zdi, kot da gledajo, kako se tu ponavlja njihova nesrečna preteklost. „In kar vidimo je vedno isto, kar je bilo takrat: odrasli popuščajo mnenjem in muham svojih otrok; mladi rod odnašajo plehke misli brez vrednosti; profesorji se boje, da se ne bi zamerili modi; časnikarji zavračajo odgovornosti za besede, ki jih v taki obilici razsipajo; vsepovsod so revolucionarni skrajneži deležni simpatije; ljudje, kateri imajo zoper to resne ugovore, so nezmožni ali nimajo volje, da jih povedo; večino je obsedla vdanost v neizbežno usodo; slabotne vlade, družbeni organizmi katerih odporna moč je ohromela; duhovna zmeda, ki vodi v politične prevrate.“

Solženicin daje priznanje britanski moralni trdnosti nasproti Hitlerju, obžaluje pa dejstvo in način, kako so zahodne sile Stalinu izročile sovjetske državljane proti njihovi volji. „Ko so si tisti milijoni sovjetskih državljanov drznili pobegniti od svojih tlačiteljev in celo začeli z gibanji za narodno osvobodjenje, tedaj so jih naši svobodoljubni zahodni zavezniki — in med njimi ne poslednji vi Angleži — izdajavsko razorožili ter izročili komunistom, da jih pobijejo. Niti pred tem vas ni bilo sram, da ste s puškinimi kopiti tolkli po 70 letnih možeh, prav tistih, ki so bili britanski zavezniki v prvi svetovni vojni; zdaj pa ste jih v vsej naglici izročili v smrt.“ Posebno oster je Solženicin do angleškega tiska, ki o vračanju vojnih ujetnikov ni nič poročal. Tako je „svobodni, neodvisni, nepodkupljivi tisk“ sokriv prikrievanja teh grozodejstev.

Angležem je šlo in gre za to, da čimprej pozabijo na vojno. To pa pomeni, da so zaprli oči pred mnogimi stvarmi, kot so: izgon narodov v Sibirijo, katynska morija, zadušitev varšavskega ustanka, zasedba baltskih držav. Šest evropskih držav je bilo pahnenih v sužnost in eno so preklali na dvoje. „V Nuerembergu ste lahko prijateljsko sedeli ob strani sodnikov, ki so bili prav taki morilci kot obtoženci, pa se niti za hip ni zdrznil vaš britanski čut pravičnosti.“

Angleških poslanikov niso odpoklicali niti enkrat, ko so sovjetski tanki vdrl v vzhodni Berlin, v Budimpešto, v Prago. Angleži niso nič storili, ko so v jugovzhodni Aziji na debelo pobijali vojne ujetnike ali ko so sovjetski psihiatri morili ljudi zato, ker niso mislili po ukazih.

Angleška moč in volja sta ošibeli najbrž kot volja in moč drugih narodov. Danes je britanski položaj v svetu manj pomemben kot položaj Romunije ali celo Ugande. Kazno je, da je britanski tako bistri in splošno priznani zdravi razum otemnel.

40 minutno predavanje je vzbudilo močne odmeve. Navedimo tole priznanje iz pisma uredništvu Timesa: „Prot koncu Solženicinovega govora me je zgrabila groza. Kaj smo dovolili, da se dogaja v Veliki Britaniji?“ Neka bravka pa je poslala samo stavek: „Solženicin — človek, ki jebral napis na steni.“

(Sij slovenske svobode, 15. maja 1976)

Moja pot v Zagreb

V prvi številki revije "Novi časi" je bil leta 1962 objavljen naslednji zapis dekana škerbca:

Glede moje poti v Zagreb v dneh 4.—6. maja 1945...: „Mislim, da je bilo 3. maja 1945, ko me je srečal dr. Basaj — ali je bilo že 4. maja, in mi rekel, da je prišel iz Zagreba minister Paveličeve vlade — imc mi je izpadlo (govorilo se je, da je bil to dr. Frković, op. ured.)... in prosil, da bi odšel kak prijatelj dr. Mačka v Zagreb in tam pregovoril dr. Mačka, da bi prevzel vladu v roke na Hrvaškem. Dr. Basaj mi je rekel: Vi ste prijatelj dr. Mačka, pojdite tja in ga skušajte pridobiti za to. Pristal sem na to in smo se, mislim, da 4. maja, odpeljali v Zagreb z avtom hrvaškega konzula, ki se je tudi peljal z nami — in z menoj je bil še neki mlad inženir — pripadnik skupine Stražarjev. Rekli so, naj gre še zastopnik „Straže“ z menoj. Zvečer ob 11. uri smo bili sprjeeti pri Paveliću, okrog katerega je bil zbran njegov štab. Jaz sem povedal, da smo Slovenci proglasili svojo državo. Nato smo debatirali o vojaškem položaju. Kako stoje na Hrvaškem mi niso povedali, pač pa le to, da imajo za vsakega vojaka Hrvatje komaj 13 patronov na razpolago. Jaz sem postavil sledečo tezo: „Mi Slovenci bi se skupno s Hrvati lahko ustavili Titovemu prodiranju. Municija naj se vzame Nemcem, mi Slovenci je imamo dovolj. Hrvaška vojska naj bi se umaknila na linijo Reka-Gorjanci... to črto bi Hrvatje in Slovenci mogli držati, dokler bi se mednarodni položaj ne razčistil.“

Naprošen sem bil, naj bi posredoval pri Paveliću, da pusti prosto pot 12.000 Mihajlovičevim četnikom, ki so jih zadržali na hrvaškem ozemlju. Pavelić se je izgovarjal, da glede tega ve Sekula Drljević. Ko sem šel drugi dan k Sekuli Drljeviću, se je izgovarjal, da on ne ve nič glede tega, da ve za zadevo Pavelić... .

Če bi bilo prišlo teh 12.000 srbskih četnikov na pomoč slovenskim domobrancem pravočasno, bi bil odpor domobrancev zelo okrepljen.

Drugi dan sva šla z mojim spremljevalcem — Stražarjem — k dr. Mačku. V njegovi hiši je bilo vse v neredu, dr. Maček, njegova družina in njegovi ožji sodelavci so se pripravljali na odhod. Dr. Maček in dr. Pernar sta bila ravnokar prišla iz ječe... Ko povem dr. Mačku, čemu sem prišel, je izjavil: „Zdaj je vse prepozno in zamujeno. Doma se ne da nič več narediti, jaz odhajam v inozemstvo, da bom tam skušal pomagati kaj svojemu narodu. Splošen beg se je že pričel in ni mogoče ničesar več narediti.“

To je bilo v soboto, 5. maja. Še isti dan smo se odpeljali iz Zagreba

proti Brežicam. Vse ceste so bile polne hrvaških beguncev, nemškega in hrvaškega vojaštva. V Brežicah smo prenočevali v neki gostilni in smo drugi dan na vse zgodaj odrinili proti Novemu mestu. V Kostanjevici smo zvedeli, da je Novo mesto že odrezano od Ljubljane. Tam smo našli nekega srbskega polkovnika s 500 možmi, onimi četniki — 12.000 —, za katere sem imel nalogo posredovati, da bi jih pustili v Slovenijo. Ta nam je pravil, da so ti edini izmed 12.000, ki so se rešili, vse drugo je bilo razkropljeno. Ustaši so jim vzeli oficirje in moštvo se je po večini razbežalo.

Msgr. Matija Škerbec

V SPOMIN

† Duhovnik ANTON OGRIN

Dne 17. aprila 1976 je v župniji Luján v San Luisu (Argentina) umrl vzoren slovenski duhovnik Tone Ogrin.

Pokojnik je bil rojen v Ljubljani 31. maja 1925, kjer je tudi položil gimnazijsko maturo. Italijani so ga internirali v Gonarsu; po razpadu Italije pa se je vrnil domov in vstopil v Slovensko domobranstvo, kjer je ostal vse do konca vojne. Nato je odšel v Argentino, stopil v bogoslovje in bil leta 1951 posvečen v duhovnika ter je 25 let z velikim uspehom deloval v zapuščenem vinogradu Gospodovem v Lujanu skupaj s svojim bratom duhovnikom Janezom. Ostal je odločen protikomunist do poslednjega diha. Bil je ves čas naročnik Vestnika.

† FRANČEK MIKUŠ

Dne 14. maja 1976 je v Palomarju (Argentina) v 67. letu starosti umrl domobranski častnik Franček Mikuš, doma iz Haloz v Sloveniji. Po gimnazijski maturi je študiral pravo na zagrebški in ljubljanski univerzi. Ko se je ob koncu njegovega študija začela v Sloveniji komunistična revolucija, je opustil svoj študij ter takoj stopil med protikomunistične borce. Bil je častnik Slovenskega domobranstva in je dosegel čin poročnika. Po končani vojni se je izselil v Argentino, kjer si je z gospo štefko ustvaril prijazen dom. Toda zavratna težka bolezen ga je položila v prezgodnji grob. Ostal je do smrti zvest svojemu protikomunističnemu prepričanju.

† IVAN KOPAČ

Dne 10. junija 1976 je po hudem trpljenju umrl zaveden član našega DSPB v Argentini Ivan Kopač, zgleden družinski oče in izredno priden

javni delavec. Rojen je bil 14. januarja 1917 v Prikrnici (župnija Moravče). Bil je aktiven član Orla in pozneje Zveze fantovskih odsekov, kjer si je prisvojil katoliški socialni nauk in odločno protikomunistično usmerjenost. Pred nacisti se je leta 1941 umaknil v Ljubljano in se takoj vključil v protikomunistični boj. Bil je član Slovenske legije in je pod vodstvom Franca Malovrha in T. Duhovnika ves čas vojne kljub nevarnosti opravljal kurirsko službo med posameznimi edinicami Vaških straž in med vodilnimi funkcionarji (političnimi in vojaškimi) odpora zoper komunizem, fašizem in nacizem. Po končani vojni se je umaknil v Argentino, kjer je bil ves čas izredno požrtvovalen v raznih organizacijah (odbornik Društva slovenska pristava, predsednik šolskega odbora, član Zbora zaupnikov SKD-SLS, član Zedinjene Slovenije, itd.). Pogreba so se v velikem številu udeležili tudi pokojnikoví soborci iz DSPB.

Dobri Bog naj vsem rajnim podeli večni mir in pokoj!

PISMA UREDNIŠTVU

ČUDIMO SE...

(Iz ljubljanskega pisma)

Za nas je nekaj nerazumljivega to, da prihajajo na obisk bivši domobranci. Žalostni smo, ko jih gledamo, kako se razkazujejo po Sloveniji. Kje je vendar njihov ponos, njihova domobranska zavednost? Kako morejo prenesti zasliševanja s strani svojih starih sovražnikov, proti katerim so se pred leti borili s puško v roki? Žalostni smo še posebej zato, ker smo računali, da imamo v teh bivših borcih močno oporo, borce, ki nas bodo v danem trenutku osvobodili.

Naj vam danes sporočim samo en tak žalosten dogodek. Franc Srebotnik, poveljnik idrijskih domobrancev, je lani že drugič obiskal Slovenijo. Prvič — še pod Kavčičem — se mu ni ničesar zgodilo. Lansko leto v juliju pa so ga aretirali in mu sedaj očitajo 11 hudodelstev. Obsodili so ga na 7 let zapora. Ni to prvi primer in tudi ne zadnji. Zakaj se igrajo politični emigranti — zlasti borci — s svobodo, je res nerazumljivo.

J. B.

NE V ODGOVOR, AMPAK V OPOZORILO

G. Lovro Jan iz Lanusa nam je poslal naslednji dopis:

Presenečeni, globoko prtreseni in z velikim obžalovanjem smo brali članek o izdaji „slovenskih“ lazaristov v emigraciji. (Beri izdaja brez narekovajev in slovenskih v narekovajih). Pretreslo nas je, ker naš človek, upamo da nevede, uporablja ne svoje ampak komunistično orožje.

Ne mislimo se spuščati v polemiko niti odgovarjati po časopisih ali re-

vijah, vendar je pametno, da naše lazariste branimo, pa naj bodo v Argentini, Kanadi, na Madagaskarju ali kjer koli. Trdimo, da je to, kar je napisano v članku o lazaristih, češ da so izdajalci in v službi komunističnega režima, čista laž.

Bolj nevarno kot vzeti dobro ime Misijonski družbi, je vdinjati se komunistični taktiki za uničenje naše emigracije. Orožje, ki ga komunisti uporabljajo, je njihova dialektika.

„Dialektika dela kot zagozda v gibanju, kakor ogromen sveder, ki raztrga vse, v kar se zarije. Da komunizem izvši svojo nalogo, v prvi etapi v dano družbo uvede dialektiko (beri nasprotje, razlike) in skuša ustvariti ločitve, opozicije, boj, delitev v rasne, politične, verske in ekonomsko-socialne družbe.“ (El poder destructivo de la dialéctica comunista, Julio Meinvielle, Cruz y Fierro Editores, Buenos Aires, str. 16.)

Kaj pravi Mao-Tse Tung: Mao-Tse Tung trdi, da je natančen študij raznih nasprotij in neenakosti v gotovi družbi ena izmed najvažnejših metod, s katerimi politično revolucionarna stranka lahko pravilno ugotovi, kaj mora storiti v političnem, vojaškem in strateškem oziru. (Istotam, str. 63). Kaj pa je cilj te revolucionarne stranke? To pač vemo: Je uničenje predvsem krščanstva. Torej je tako neresno pisanje ali govorjenje prav to, kar nasprotniki hočejo. Da se namreč med seboj uničimo, da povečujemo kampanjo nezaupanja, uničujemo enotnost, cepimo sile, zbužamo sovraštvo, hromimo skupen napor in nastop, pospešujemo klikarstvo. To je pač najprimernejše delo, da *sami* razbijemo ideološko emigracijo. Zavedati bi se morali, da tako delo spada v *reden program* partije, da oslabi svoje nasprotnike. Torej, komu služimo s takim govorjenjem?

Komunisti ne oklevajo, da nas dolže z izdajalci, nacisti, fašisti; prav tako se ne pomišljajo dolžiti koga za komunisto, če ga s tem lahko onemogočijo.

Strah ima velike oči. Zdi se, da v svojem strahu povsod vidijo komuniste. Vključujemo se v njihovo destruktivno dialektiko, se jim dajemo v roke kot poslanično orožje, ki ga je paralizirala strupena kaza s svojim apokaliptičnim pogledom.

In vendar imamo vse pogoje, da ustvarimo komuniteto, ki bo kljubovala vsakemu nasprotniku, tudi komunistični dialektiki, v vsakih, še tako hudih razmerah. Potrebno nam je več cerkvenega duha, več čutenja s Cerkvijo. Rešitev je v ljubezni med brati. Bratje pa se ljubijo, ker jih družijo Kristus. Družijo jih zavest, da so Mistično Kristusovo Telo, ki ima mnogo udov in, *čeprav so različni* (s tem in prav s tem niso marksisti), vsak na svoj način oznanja Kristusa. Družijo jih avtoriteta škofov in papeža in njihov nauk, ki je Kristusov nauk.

Člani župnijskega Sveta — župnije Marije Kraljice v Slovenski vasi

NI DRUGE RESNICE RAZEN PARTIJSKE

Največja iznajdba komunističnih strank je gotovo propaganda. Vsa njihova moč je prav v tem, še posebno zato, ker ne more nihče ugovarjati, ker nima možnosti, ker nima radia, televizije, časopisov; vsaka oblika ugovarjanja je takoj zadušena. Zaradi tega je resnica samo to, kar pišejo uradni listi, kar ukaže partija. Vsak stavek gre skozi zelo tanko rešeto njene cenzure. Razen partijske ni druge resnice. Če ne pišeš kot zahteva partija, lažeš.

L. N.

Nove knjige

REVOLUCIJA V HOTEDRŠICI

Izšla je zopet nova knjiga iz naše revolucijske dobe v založbi dr. Filipa Žaklja. To je že trinajsta knjiga, katere je vse priredil za tisk, izdal in založil ta naš izredno plodovit pisec dogodkov iz naše polpretekle dobe. Štirinajsta knjiga pa je že v tisku; gradivo za številne nove knjige pa je tudi že pripravljeno za tisk.

Knjigo „Revolucija v Hotedršici“ je napisal Siena Blažič, ki je vse opisane dogodke sam doživel. Zato moremo smatrati njegovo knjigo, ki obsega 92 strani osmerke, za avtentično dokumentarno knjigo, čeprav ni napisana v strogi in suhoparni znanstveni obliki. Pisec navaja vrsto imen oseb, katere je osebno poznal. Tudi skuša biti objektiven in navaja tudi napake na protikomunistični strani.

Knjiga opisuje po časovnem redu življenje v Hotedršici med revolucijo. Opiše dobo do ustanovitve Vaške straže in njeno delovanje do italijanske kapitulacije, nato dobo pod nemško okupacijo in dobo domobranstva. Živo so opisani številni partizanski napadi na Hotedršico, katere so vaški stražarji in pozneje domobranci junaško odbili. Omenjen je obisk generala Rupnika v Hotedršico. Škoda, da niso povesod navedeni datumi raznih važnih dogodkov in da so nekatera imena navedena samo „po domače.“

Velika prednost knjige pa je v tem, da je pisec na koncu knjige naštel žrtve komunistične revolucije v Hotedršici in okolici. Omenja 13 oseb, ki so umrle in padle med revolucijo, nato navaja 57 iz Vetrinja vrnjenih in pobitih domobrancev, nato še 6 oseb, ki so jih komunisti pobili po koncu vojne. V internaciji so umrli štirje. nasilno mobiliziranih in pogrešanih je bilo sedem. Torej skupaj 87 žrtev komunistične revolucije v občini z nekaj več kot 700 prebivalci. Če bi imeli Amerikanci enak odstotek žrtev v drugi svetovni vojni, bi jih moralo pasti nad 20 milijonov. Pisec objavlja tudi seznam 38 partizanskih aktivistov iz Hotedršice, od katerih 19 ni več živih. — Kako važno bi bilo, ko bi imeli podobne opise in sezname za vse slovenske občine.

Z izdajo knjig, ki jih zalaga dr. Žakelj, so združeni ogromni stroški. Dr. Žakelj bo mogel nadaljevati z izdajanjem novih knjig le, ako bodo slovesniki politični emigranti kupovali te važne zgodovinske knjige, jih prebirali in z njihovo vsebino seznanjali svoje otroke.

Sm R

Čim boljši bomo mi, tem boljši bodo ljudje okoli nas.

Rothe

SPOMINSKI DAN V CLEVELANDU

V nedeljo, 30. maja — to je pred ameriškim spominskim dnevom — je DSPB v Clevelandu povabilo slovenske rojake na pokopališče Vernih duš, da tudi letos, kakor vsako leto, pomolimo za večni pokoj vseh tistih naših rojakov, ki so pokopani na pokopališču Vernih duš in na Kalvariji. Tisto nedeljo je bilo istočasno več prireditev, pa se je kljub temu zbralo zelo lepo število Slovencev in Slovenk pri velikem križu na pokopališču Vernih duš. Molitve je vodil g. Jože Božnar iz župnije Sv. Vida. Vsak udeleženec je prejel razmnožene molitve in žalne pesmi. Tajnik Zveze DSPB Jože Melaher je prebral po deset imen rajnih in za vsako skupino se je zmolila Zdrava Marija. Pred leti je šel sprevod od groba do groba, kar pa sedaj, ko je že nad sto slovenskih grobov, to ni več mogoče. Po končanih molitvah so se ljudje podali na grobove svojcev in tam še posebej pomolili.

Teden dni pozneje — v nedeljo, 6. junija — je bil drugi del spominskega dneva pri Lurški kapeli na Chardon Road, kjer je prve spominske dneve vodil rajni škof dr. Gregorij Rožman in se ta tradicija nadaljuje sedaj iz leta v leto. Ta drugi del spominske proslave je bil ves posvečen padlim slovenskim junakom in ostalim žrtvam v drugi svetovni vojni in komunistični revoluciji. Bila je krasna nedelja in zbralo se je na tej spominski proslavi izredno mnogo ljudi.

Člani odbora DSPB v Clevelandu so v spremstvu narodnih noš položili velik venec pred kip lurške Marije, pevci pa so med polaganjem zapeli „Oj Doberdob... Kočevski Rog... slovenskih fantov grob.“ Sv. maša je daroval glavni direktor slovenskih dušnih pastirjev msgr. Ignacij Kunstelj, bivši domobranski kurat. Somaševali so dr. Pavel Krajnik in g. Julij Slapšak. Lektor in komentator je bil Jože Melaher. V svoji pridigi se je msgr. Kunstelj najprej zahvalil vsem, ki vsako leto oživljajo spomin na vse tiste, ki so dali življenje za Boga in domovino. Spomnil se je tudi škofa dr. Gregorija Rožmana, ki ga nam je božja previdnost dala v času, ko smo ga najbolj potrebovali. Že njegov prednik nadškof Jeglič je opozoril na to, kar pride, še bolj pa je na komunistično nevarnost opozarjal škof Rožman in si s tem nakopal tisto silno sovraštvo, ki je bilo značilno za komunistično revolucijo. Blizu je že čas, ko bo tudi domovina lahko poslušala njegov nauk, vso resnico, ki jo je učil.

Dalje se je msgr. Kunstelj spomnil stoletnice pisatelja Ivana Cankarja, kateremu je bila resnica najvišja misel. Cankar je bil tako prežet od iskanja resnice, da je bil v tem početju do sebe neusmiljeno odkritosrčen in do hinavske družbe neredko jedek. Dejal je: „Resnica je posoda vsega drugega: lepote, svobode, večnega življenja.“ To resnico je izrazil z besedami: Mati — Domovina — Bog. Cankar je imel globoko vero v Boga. Za-

pisal je: „Luč je in Bog je radost in življenje.“ Škof Rožman in Cankar sta oznanjala resnico. In tudi za našo domovino bo prišla ura čiste resnice in pravice in ta ura ni več daleč.

Popoldne so bile na istem mestu pete litanije, ki sta jih vodila msgr. Ignacij Kunstelj in dr. Pavel Krajnik, spremljali pa so ju pevci. — S tem se je končal tudi drugi del Spominskega dneva, ki je ponovno dokazal, da je v slovenski emigraciji še vedno silno živ spomin na vse komunistične žrtve.

TORONTO

Spominska sv. maša

V soboto, 12. junija je bila v cerkvi Marije Pomagaj ob 18.30 spominska sv. maša za vse protikomunistične borce. Sv. mašo je daroval g. Jancz Jeretina CM, kaplan v župniji Brezmadežne v New Torontu, ki je imel po evangeliju globok in pomemben govor, v katerem je odlično prikazal boj med srpom in križem. Ves govor bo objavljen v našem glasilu. — Spominska proslava pa se bo vršila pri novem spominskem križu v Midlandu.

DAROVI V TISKOVNI SKLAD VESTNIKA

<i>iz Gilberta (Minnesota):</i>		Zupančič Anton	1.—
	(v dol.)	Menart Metod	3.—
Bajda Pavel	4.—	DSPB v Gilbertu	15.—
Pucko Andrej	3.—	Zavednim članom iz Gilberta	
Perčič Andrej	3.—	(Minn.) prisrčna hvala!	
č. g. Dolšina Janez	3.—		
č. g. Vovk Jože	1.—		(v pesih)
č. g. Šušteršič Janez	3.—	Rev. Boris Koman	100.—
Škorjanec Jože	3.—	Dr. Rudolf Hanželič	300.—
Kovač Avgust	3.—	Rev. Lojze Ile	1.340.—
Gruden Janez	2.—	Mirko Vitrih	50.—
Sodnik Mihael	3.—	Ivan Žnidar	300.—
Medved Franc	3.—	N. N.	500.—

Vsem darovalcem iskrena hvala!

— — —

Zgodovina nam kaže, da noben narod ne umre nasilne smrti. Narod umre samo, če sam noče več živeti.

Ortega y Gasset

NAŠI JUBILANTI

ISKRENO ČESTITAMO!

Spet je med našimi člani-soborci in prijatelji vrsta jubilarov, ki so v letih strahote in morije na Slovenskem v polni meri izvrševali svojo dolžnost ter so se na en ali drug način odločno bojevali zoper nečloveški in brezbožni komunizem. Vsem tem gre zahvala slovenskega ljudstva za njihovo odločitev in njihovo delo v težkih časih.

85-letniki

v Clevelandu je praznoval 85-letnico rojstva

G. IGNACIJ HREN

rojen dne 27. julija 1891 na Verdu pri Vrhniki, vse življenje aktiven javni delavec, vrhniški župan od leta 1936 do konca vojne, odločen in delaven protikomunist in funkcionar Slovenske legije in številnih slovenskih ustanov in organizacij. V komunistični revoluciji je izgubil sina in štiri brate.

V Argentini je praznoval 85-letnico rojstva

G. JANKO ARNŠEK

rojen 26. aprila 1891, po poklicu krojač, ki je živel v Hrastniku in je vse svoje življenje posvetil verskemu in narodnemu delu ter bojeval težke boje z nemčurji, socialisti in komunisti. Še danes v tujini se trudi za verski in narodni dvig slovenskih emigrantov.

80-letniki

V New Yorku je praznoval 80-letnico rojstva

G. DR. LUDVIK PUŠ

rojen 12. januarja 1896 v št. Vidu pri Stični, profesor na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu in nato v službi na banski upravi v Ljubljani. Izredno delaven slovenski javni delavec. Med komunistično revolucijo je vstopil v vrste Slovenske legije in vodil protikomunistično propagando. Po vojni je odšel na „dolgo pot“ preko Koroške in Tirolske v Združene države kjer se ves čas uspešno udejstvuje na političnem in časnikarskem področju.

Prav lahko je dokazati, da tam, kjer ni Boga, tudi ni človeka.

H. de Lubac

V Argentini je praznoval 80-letnico rojstva

G. FRANC BERGANT

ki je bil rojen 1. avgusta 1896 v Moravčah. Vse življenje je bil izrazit javni delavec, ustanovitelj Orla v Moravčah, igralec pri Prosvetnem društvu, odbornik SLS, član občinskega odbora, odbornik Kmečke zveze in predsednik Zadružne mlekarnice. Kot odločen protikomunist je krepko podpiral protikomunistični boj. Ob koncu vojne je šel z družino v begunstvo — v Argentino, kjer je tudi poprijel za javno delo: v odboru Društva Slovencev, v Zboru zaupnikov SLS in povesod, kjer je bila in je še njegova pomoč potrebna.

60-letniki

V Argentini je praznoval 60 letnico rojstva

JANEZ ŠTRBENC

ki je bil rojen 7. junija 1916 na Snečjem vrhu v Črnomeljski fari. Bil je eden izmed prvih članov Vaške straže. Po italijanski kapitulaciji je vstopil v Slovensko domobranstvo, kjer je v činu podčastnika vestno in zvesto služil domovini. Bil je vrnjen iz Vetrinja, a se mu je posrečilo skočiti iz drvečega vlaka. Izsledil se je v Argentino, kjer sedaj živi v Berazategui-ju, kjer požrtvovalno dela pri tamošnjem Slovenskem domu.

50-letniki

50-letnico rojstva so ali bodo v drugi polovici letošnjega leta praznovali:

Urbančič Rajko, rojen 22. julija 1926

Kokalj Rado, rojen 26. julija 1926

Rot Zdenko, rojen 22. avgusta 1926

Magister Albin, rojen 17. oktobra 1926

Oman Andrej, rojen 8. novembra 1926

Boštjančič Martin, rojen 14. novembra 1926

Vsem slavljencem iskreno in pristrčno čestitamo in se jim za njihovo dosedanje delo zahvaljujemo. Dobri Bog naj jim nakloni zdravja in moči še za nadaljne delo!

— — — —

Politika je takoj za vero najvišji izraz ljubezni do bližnjega.

Pij XI.

Prevod španskega uvodnika

Po argentinskih določilih mora imeti vsaka publikacija, ki izhaja v Argentini v tujem jeziku, uvodnik v španščini. Več naših bralcev, ki niso večji španščine, nas je prosilo, da naj vsaj v važnih primerih objavimo prevod uvodnika v slovenščini. Da ustrezemo tej prošnji, objavljamo prevod današnjega važnega uvodnika, ki je bil objavljen v največjih argentinskih časopisih.

J A V N O S T I

„Odbor za majske ideale“ (predsednik A. Daussaut, tajnik H. Varela) naslavlja na argentinsko javnost naslednja vprašanja:

Ali so združljiva načela argentinske zgodovine, kulture, civilizacije in sedanje politike z večino neuvrščenih, katerih očetovstvo sam sebi pripisuje maršal Tito?

Ali ni bilo tesno gospodarsko trgovsko sodelovanje Tita z bratsko čilsko republiko tisto, ki je pripomoglo, da je bil v njej tihotapsko vzpostavljen komunistično-totalitarni režim, ki je povzročil nujnost vojaške intervencije? Ali ni bila Titova ekipa „izvedencev in svetovalcev“, kateri je načeloval Branko Horvat, nevarna predhodnica za vzpostavitev levičarskega režima v Peruju? Ali niso bili isti Titovi „izvedenci“ tisti, ki so v našo državo infiltrirali neuspelo Titovo samoupravljanje, ki je ogrožalo totalno paralizacijo našega gospodarstva in komunizacijo naše družbe? Ali ni bil to glavni vzrok intervencije Oboroženih sil? Ali res spada argentinska republika v tretji svet?

Človeške in narodnostne pravice v Jugoslaviji ne obstajajo. Zatiranje delavskega razreda je povzročilo, da si je milijon delavcev moralo poiskati delo v Zahodni Evropi, medtem ko je 500.000 še brezposelnih v državi, ki je voditeljica „neuvrščenih“ (beri: zavestnih služabnikov mednarodnega komunizma, pod eno izmed tolikih njegovih krink).

Sindikati, ki naj bi bili v bistvu naravni branilci pravic svojih članov, služijo le vladajoči komunistični partiji, da se obdrži na oblasti.

Zakaj je v Jugoslaviji 8000 ljudi v zaporih samo zato, ker želijo neodvisnost svoje domovine?

So bili potrebni umori stotisočev oseb, da je Tito lahko vzpostavil marksistično diktaturo v državi, ki jo sedaj naziva neuvrščeno?

Ali je mogoče, da ostajajo brez obsodbe poboji nedolžnih, kot med olimpijskimi igrami v Münchenu, podstavljanje bomb vsepovsodi, ugrabitev letal in poboji talcev, ki jih izvajajo „neuvrščeni“, katerih družabnik je Tito in hoče biti njih vodja?

Republika Argentina nima nič opraviti s tem svetom „neuvrščenih“, kateremu načeljuje jugoslovanski komunizem. Njegovi zastopniki, volkovi v ovčji koži, naj se vrnejo odkoder so prišli. Kakšen vzor dobrega more biti drugim Titov krivični, zatirajoči, totalitarni in hegemonistični režim, ki zanika temeljna človečanska čutenja, uničuje osebnosti in družino, napada veroizpovedi in zatira narode?

Mir, ki nam ga obljublja komunizem, tako moskovski kot Titov „neuvrščeni“, je mir, ki ponižuje človeško dostojanstvo.

Ideje in metode komunizma, ali njegove pete kolone „neuvrščenih“, so popolnoma nasprotni naši narodni biti.

Argentina se nikdar ni, se noče danes, in se tudi nikoli ne bo vključila v ta načrt mednarodnega komunizma, katerega cilj je zasužnjenje človeštva.

Dr. Tine Debeljak

Janku Štrbencu za 60-ti rojstni dan

Šestdeset let je lepa — mladost!
Šestdeset let je lepa — mladost!
pri takem, ki vzor mu je delavnost:
do let najvišjih mladost ga štiti.

V delu za skupnost si našel uteho:
pri tebi zapel je slovenski tečaj,
učilnico spravil si pod streho,
Slovenskemu domu si dal sijaj.

Sijaj si dal tudi — svoji družini,
vzor ji postavil — v svojem zgledu:
ljubezen k domovini tudi v tujini,
povsod pa poslušnost božjemu redu!

Oče naš dragi, vsi naši domači
čestitajo ti za tvoj jubilej,
in z nami vsi tvoji prosvetni pomagači,
ki kličejo ti ob priložnosti tej:

Živeli med nami še bodo Slovenci,
če bodo vsi taki kot ti — štrbenci!

“GOROSTASEN SPODRSLJAJ”

Ljubljando „Delo“ je dne 24. marca 1976 strastno napadlo goriški „Katoliški glas“, (ki je zadnje čase sploh tarča načrtnih komunističnih napadov) in zagrozilo z diplomatskimi koraki pri italijanskih oblasteh. Za to strahotno izdajalsko pisanje rabi Katoliški glas kar preveč nedolžen izraz „gorostasen spodrsrljaj.“ „Delo“ poziva tujo državo, sovražnika Slovencev, da naj ukine in uniči slovenski časopis — to naj bo samo spodrsrljaj? To je skrajna zloba ljudi, ki jih usoda slovenskega naroda kaj malo ali bolje rečeno nič ne briga. Zanje je važen samo komunizem. Stokrat ljubši jim je italijanski komunist kot nekomunistični Slovenec. Prav je zapisal „Katoliški glas“ v številki 17: „Čeprav ni ne pravno ne politično izvedljiv v demokratični in pluralistični ureditvi italijanske države, vendar že sam namig je za zamejske Slovence nož v hrbet, ker spominja na fašistične čase, ko so oblasti slovenski tisk nadzirale in ga potem ukinile.“

ZA ZAVETIŠČE ŠKOFA DR. GREGORIJA ROZMANA SO DAROVALI

(V času od 16. 2. do 31. 3. 1976)

(V času od 1. 4. do 15. 5. 1976)

	(v pesih)		(v pesih)
Zupančič Ivanka	75.—	šuc Ruža	76.—
Rev. Novak štefan	5.000.—	Msgr. Novak France	760.—
Buda Stane	500.—	Benedičič Miha	380.—
Maček Martin	20.—	Mikelj Janez	2.260.—
Leber Rudi	26.—	Mikelj Jože	1.760.—
Gerčar Viktor	100.—	Mikelj Marjan	760.—
N. N., Argenitna	76.—	Marija M. de G. Rodríguez	320.—
Dr. Jelkič-Čuček Tatjana .	1.000.—	Msgr. Novak Francé	100.—
Sedej Alojz	120.—	Miklič Stane	142.—
Inž. švigelj Teodor	200.—	Likozar Anton	2.000.—
šproc Anton	700.—	Oblak Franc	820.—
Lobnik Franc	250.—	Korošec Franček	1.000.—
Bambič Marija in Ivan ..	2.000.—	Jagodić Florjan	80.—
Jerman Ivan	76.—	Kastelic Anton	80.—
Dimnik Janko	26.—	Rev. škerbec Jože, cerkve-	
N. N.	18.—	na nabirka pri maši v za-	
	(v dol.)	vetišču 11. 4. 1976	1.269.—
Culkar Lučka in Frenk ..	20.—		

Liga žena-mati San Martín	
„Velikonočni štant“ (butarice in pirhi) v zavetišču	
11. 4. 1976	4.425.—
R. F., Brazil	1.230.—
Cof Emil	500.—
N. N.	40.—
Bidovec Tone	280.—
Lesar Janko	1.000.—
čarman Peter	380.—
Rant Franc	40.—
šabič Branko	500.—
žgajnar Pepca	1.000.—
Brula Janez	16.—
N. N.	440.—
V spomin na pok. <i>Vilko Cudermana</i> :	
Dr. Baraga Srečko	100.—

V spomin na pok. <i>Fani Marolt</i> :	
Mikelj Janez in Mihaela .	500.—
V spomin na pok. <i>dr. Albin Šmajda</i> :	
Rant Pavle	250.—
V spomin na <i>pok. mamo</i> :	
Oblak Tinca	500.—
V spomin na pok. <i>Stane Bitenca</i> :	
Pregelj Jelka	100.—
V spomin na pok. <i>Janez Habjana</i> :	
N. N.	1.000.—
V spomin na pok. <i>France Prešerna</i> :	
Tomaževič Lovro	1.000.—
V spomin na pok. <i>Janez Trpina</i> :	
Mustar Stane	1.000.—
Vsem darovalcem iskren Bog plačaj!	

VSEBINA: Uvodnik — Rdeče obrobljeni sonet (Vladimir Kos D. J.) — Oživljajoči duh (Karel Mauser) — Spet vrtnice cveto (Vladimir Kos D. J.) — General Leon Rupnik — Velika nevarnost (Sm R) — Jasni pojmi — Dr. Lovro Hacin — Nevarnost za Cerkev in svet (O. Herculian Wrobel OFM) — Odločne besede senatorja Lajovica — Karel in Otmar Mauser med nami — „Noben domobranec ni bil usmrčen brez sodbe, brez dokaza krivde“ (Pričevalec) — V rdečih krempljih (O. M.) — Srp in križ (Janez Jeretina CM) — Ti veš (O. M.) — Tragedija žvirč v Suhu Krajini — Kapitalistični komunizem (dr. U.) — Še o slovenskem spominskem križu v Midlandu (Otmar Mauser) — Besede in dejanja — Zveza komunistov Jugoslavije — Solženicin Angležem — Moja pot v Zagreb (Matija Škerbec) — V spomin: + duhovnik Anton Ogrin, + Franček Mikuš, + Ivan Kopač — Pisma uredništvu — Nove knjige: Revolucija v Hotedršici — Društvene vesti — Darovi v sklad Vestnika — Naši jubilarci — Paberki — Prevod španskega uvodnika — Janku Štrbencu za 60-ti rojstni dan — Darovi za Zavetišče škofa Gregorija Rožmana.

Correo
Argentino
Sue. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 333.625 — 22-6-1976
Ramón Falcón 4155, Bs. As.